

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Teoretické a praktické aspekty podnikání soukromého zemědělce
Theoretical and Practical Aspects of the Business of Privat farmer

Student: Bc. Simona Mináriková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Marie Lichnovská, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Simona Mináriková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Specializace: 02 Účetnictví a daně
Téma: Teoretické a praktické aspekty podnikání soukromého zemědělce
Theoretical and Practical Aspects of the Business of Privat Farmer

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika zemědělství v České republice
 3. Teoretické aspekty podnikání soukromého zemědělce
 4. Praktické aspekty podnikání v zemědělství
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2012*. Praha: Grada Publishing, 2012. 125 s. ISBN 978-80-247-4174-1.
VALDER, Antonín. *Účetnictví pro podnikatele v zemědělství*. Praha: ASPI, 2008. 392 s. ISBN 978-80-7357-388-1.
TOMAN Miroslav, Stanislav CODL a Petr TUČEK. *České zemědělství očima těch, kteří u toho byli*. Praha: SMA, 2012. 200 s. ISBN 978-80-86874-39-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Marie Lichnovská, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012
Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

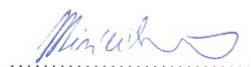

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Ostravě: 26.4.2013

.....
podpis studenta

OBSAH

1	Úvod.....	5
2	Charakteristika Zemědělství.....	6
2.1	Historie zemědělství v ČR.....	6
2.2	Základní funkce a rozdělení zemědělství.....	8
2.2.1	Produkční funkce.....	9
2.2.2	Mimo produkční funkce.....	9
2.3	Hrubá zemědělská produkce.....	10
2.3.1	Mzdy v zemědělství.....	11
2.4	Společná zemědělská politika.....	11
2.4.1	Financování společné zemědělské politiky.....	12
2.4.2	Současný stav společné zemědělské politiky.....	13
2.5	Ekologické zemědělství.....	13
2.6	Podpora v zemědělství.....	14
3	Teoretické aspekty podnikání soukromého zemědělce.....	16
3.1	Cross compliance.....	16
3.1.1	Vazby na dotace a kontrola cross compliance.....	17
3.1.2	Sankce za nedodržení požadavku cross compliance.....	18
3.2	Poradenství v zemědělství.....	19
3.3	Dotační tituly.....	20
3.3.1	Přímá platba SAPS.....	21
3.3.2	Doplňková platba TOP UP.....	23
3.3.3	Platba LFA a NATURA 2000.....	23
3.3.4	Agroenvironmentální opatření.....	24
3.3.5	Program rozvoje venkova.....	27
3.3.6	Dotace pro začínajícího mladého zemědělce.....	32
4	Praktické aspekty podnikání v zemědělství.....	34
4.1	Vymezení podnikatele.....	34
4.2	Účetnictví podnikatele.....	35
4.3	Evidence majetku.....	37

4.4	Přechod na ekologické zemědělství	38
4.4.1	Havarijní plán zemědělce.....	40
4.4.2	Pohotovostní plán zemědělce.....	40
4.5	Cross compliance	41
4.5.1	Státní intervenční zemědělský fond	41
4.5.2	Kontrola ekologického zemědělství - KEZ.....	44
4.5.3	Státní rostlinolékařská správa - SRS.....	44
4.5.4	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský - ÚKZÚZ.....	45
4.5.5	Česká plemenářská inspekce - ČPI.....	45
4.5.6	Státní veterinární správa - SVS.....	46
4.5.7	Státní veterinární ústav Olomouc.....	47
4.6	Agroporadenství, s.r.o.	47
4.7	Dotační tituly	48
4.7.1	Přímá platba SAPS.....	49
4.7.2	Přímá platba TOP UP.....	49
4.7.3	Platba LFA.....	50
4.7.4	Agroenvironmentální opatření.....	51
4.7.5	Program rozvoje venkova.....	52
4.7.6	Dotace pro začínajícího zemědělce.....	54
4.8	Byrokracie v zemědělství.....	57
5	Závěr.....	60
	Seznam použité literatury.....	62
	Seznam zkratk.....	64
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 ÚVOD

Současný stav českého zemědělství není pozitivní ani z pohledu státu, ani z pohledu soukromých zemědělců. Česká republika přišla za posledních dvacet let o desítky miliard korun na daních a zároveň desítky tisíc podnikatelů se tak stalo nezaměstnanými. Přesto, že ve světě patří zemědělství k činnosti, která zaměstnává polovinu populace, jsou obrovské rozdíly mezi jednotlivými státy.

Cílem diplomové práce je řešení problému byrokracie v zemědělství, a to konkrétně v oblasti dotací. Tento problém je v diplomové práci řešen z pohledu soukromých farmářů nikoliv z pohledu státu. Přesto, že se stát snaží podporovat podnikatele, dochází k stále větším stížnostem ze strany podnikatelů, a to hlavně z hlediska systému kontrol při využití dotací.

Kapitola druhá charakterizuje zemědělství v České republice. Je zde nastíněn historický vývoj, popis a rozdělení jednotlivých výrobních oblastí. V podkapitolách je třeba zmínit také funkci společné zemědělské politiky a jejího financování, význam ekologického zemědělství a podpory v zemědělské oblasti.

V třetí kapitole jsou popsány teoretické poznatky dotací v oblasti zemědělství, vyjmenování celé řady dotačních titulů, na které mají dnešní farmáři nárok a bližší zaměření na výši dotací, které zemědělci pobírají. Tyto dotace jsou v kapitole řešeny od žádosti, přes získání až po následnou kontrolu, kterou musí splňovat, dle jednotlivých dotačních titulů.

Čtvrtá kapitola je znázorněním praxe v oblasti dotací a zároveň tedy využívá teoretických znalostí uvedených v předcházející kapitole. Veškeré studium dotací a problémů byrokracie je z reálných poznatků získaných u soukromého zemědělce pana Vlastimila Blahety. Účelem této kapitoly je najít problémy, se kterými se tento podnikatel potýká při získávání a následné kontroly dotací.

V závěru jsou shrnuty výsledky z praktické části. Díky těmto výsledkům je následně navrženo řešení problémů, které vyjdou najevo u soukromého zemědělce. Účelem celé diplomové práce jsou tedy návrhy k postupnému odstranění záporných vlivů v oblasti zemědělství, které by mohly vyústit až k zániku soukromého zemědělce.

2 CHARAKTERISTIKA ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Zemědělství patří k průmyslovému odvětví a je využíváno k živočišné či rostlinné výrobě. Některé podniky a jednotlivci se však specializují pouze na rostlinnou či pouze na živočišnou produkci. Tato výroba na našem území však rok od roku klesá a to z několika důvodů. Náročná práce v tomto oboru je málo ohodnocena a díky ubývajícím školám v České republice zároveň klesá počet mladých lidí, kteří by zastoupili svou dřívější generaci. Průměrná hrubá mzda v zemědělství činí 18 500 Kč, tedy o 5 800 Kč méně, než je průměrná hrubá mzda v ČR. Stát se snaží tento pokles kompenzovat dotacemi, ať už národními, či evropskými.

Hospodaření v oblasti zemědělství je tradiční zvyk obyvatel. Zatímco dříve si rodiny zajišťovaly obživu samy pro sebe, dnes se tato funkce přesměrovala na podniky či soukromé podnikatele, kteří se snaží tyto výrobky do rodin dodávat, ale samozřejmě za účelem zisku. Zemědělství je závislé na přírodních podmínkách, tzn. jeho hlavním charakterem je sezónnost. Extrémní výkyvy počasí (povodně, vichřice, sucha, krupobití apod.) výrazně působí na vývoj českého zemědělství.

V dnešní době však zemědělství neplní jen potravinářskou funkci, ale také funkci ekologickou a společenskou. Ekologické zemědělství je stále častěji využíváno k ochraně přírodních zdrojů a k zabránění negativním vlivům zatěžujícím životní prostředí.

2.1 Historie zemědělství v ČR

V oblasti zemědělství došlo k několika významným změnám v rozdílných ekonomických podmínkách a za různých politických vlivů. Z tohoto důvodu se často v odborných literaturách rozlišuje zemědělství dle jednotlivých etap.

Období 1912 – 1918

Během první světové války byl založen tzv. Ústav pro zemědělské účetnictví, který postupně rozšiřoval svou činnost a po vzniku Československa se přeměnil na Zemědělský

ústav účetnicko správo­vědný, jež byl podřízen Ministerstvu zemědělství. V čele tohoto ústavu stál tehdejší ministr zemědělství prof. Dr. Ing. Vladislav Brdlík. Cílem této instituce bylo dosažení pokroku v zemědělství a to prostřednictvím státních zásahů, opatření vlády, rozvíjení činnosti mezi zemědělskými podnikateli, vytvoření zemědělské ekonomiky, řešení problémů obchodní a celní politiky. Tento zemědělský ústav plnil důležitou funkci a pomocí jeho zásahů do zemědělství se položily základy pro postupný vývoj, díky němuž došlo zemědělství až do dnešního stavu.

Období 1919 – 1938

Prvním negativním důsledkem pro československé zemědělství byl krach na newyorské burze v roce 1929, který zasáhl jak průmyslovou výrobu, tak i zemědělskou a výroba se snížila o 40 %. Následným vytvořením protektorátu Čechy a Morava sice zůstal Zemědělský ústav účetnicko správo­vědný v provozu, ale jeho činnost byla omezena. Hlavní činností ústavu bylo vést účetnictví pro zemědělské podniky.

Období 1939 – 1950

Během II. světové války byla činnost ústavu stále omezena. Po ukončení II. světové války procházelo československé zemědělství velkými změnami. Po odchodu Němců se začalo osidlovat pohraničí, vznikaly státní statky, revize pozemkové reformy a po roce 1949 došlo k vzniku Jednotných zemědělských družstev. Dále se znovu obnovili dříve odmítané geonomické práce a vytvořila se první geonomická mapa.

Období 1951 – 1989

Zemědělský ústav účetnicko správo­vědný byl zrušen a nahrazen Výzkumným ústavem zemědělské ekonomiky, jehož název se několikrát změnil. Za socialistického režimu se tak zásadně změnila podniková struktura. Rodinné hospodářství úplně nahradily státní podniky, zemědělská družstva a strojní stanice. Při uvolňování centralistického režimu se začalo spekulovat o novém řízení zemědělství a prováděly se různé výzkumy zemědělsko-potravinářského typu. Založením Institutu sociologie venkova a historie zemědělství se snažili přistupovat k zemědělství pomocí moderních matematických technologií. Tento přístup se

však později změnil a naše ekonomika upřednostňovala volnější a demokratičtější proces řízení národního hospodářství.

Období 1990 – 2007

Podnikání v zemědělství se po pádu komunistického režimu v r 1990 výrazně změnilo. Toto období je dále děleno na 4 etapy. V první a v druhé etapě se podmínky v hospodářství přizpůsobovaly novým sociálně ekonomickým podmínkám, které se po roce 1989 vytvořily. Hodně zaměstnanců se propouštělo, docházelo k restitucím, privatizacím a transformacím družstev. Z 13 % pracovníků pracujících v zemědělství došlo k poklesu na 5 %. V třetí etapě se tato deprese dále prohloubila a opět se nepotvrdil předpokládaný obrat. Poslední etapě se říká „předvstupová“ vzhledem k přípravě vstupu do EU. Hospodaření zemědělců se po dlouhém propadu začalo vylepšovat, a to díky posílení dotací ze státních, ale především z evropských zdrojů.

Po roce 2008

Dnes je o práci v zemědělství stále menší zájem. A to z důvodu nízkého platu a časové náročnosti. Péče o hospodářství v této oblasti vyžaduje více, než osm hodin práce a to i během víkendů a svátků. Po vstupu do EU se díky dotacím zisk v zemědělství výrazně zvýšil. V roce 2011 byl nejvyšší od r. 1998, a to 17,1 miliard Kč.

2.2 Základní funkce a rozdělení zemědělství

Základním výrobním prostředkem v zemědělství je půda, která se dělí na ornou půdu a trvalé travní porosty, dále jen TTP, tj. louky a pastviny. Za ornou půdu jsou brány především pole, ovocné sady, vinice, zahrady, chmelnice apod.

Základní funkcí u zemědělství je funkce:

- produkční,
- mimo produkční.

2.2.1 *Produkční funkce*

Hlavní funkcí zemědělství je výroba potravin, plodin a krmiv či jiných produktů prostřednictvím pěstování rostlin a chovu zvířat. Dnešní zemědělci hospodaří s přibližně 4 200 tis. ha zemědělské půdy, což znamená více než polovinu rozlohy České republiky, přičemž více než třetina připadá na lesní pozemky. Farmářů pracujících v oblasti zemědělství je okolo 110 000.

Hlavními rostlinami pěstovanými v ČR jsou:

- obiloviny – pšenice, žito, oves, ječmen, kukuřice,
- zelenina – plodová, kořenová, listová,
- olejniny – slunečnice, řepka, mák,
- okopaniny – brambory, řepa,
- ovoce,
- ostatní plodiny.

Na výrobu masa, mléka, vlny, peří, vajec či medu chovají zemědělci zvířata. Jedná se tedy o živočišnou výrobu, ke které je především využíván:

- skot,
- drůbež,
- prasata,
- koně,
- ovce, kozy, holubi, včely, ryby apod.

2.2.2 *Mimo produkční funkce*

Aplikace právních norem Evropské unie rozvíjí v České republice řadu mimo produkčních funkcí v zemědělství. Finanční podpora bývá využívána na uchování krajinných estetických hodnot, ekologických podmínek a ochraně kulturních hodnot.

Mezi mimo produkční funkce patří funkce:

- historická,
- estetická,

- kulturní,
- environmentální,
- naučná,
- sociální apod.

Mezi významnou mimo produkční funkci patří ochrana životního prostředí. V České Republice je velká část plochy tvořena právě zemědělskou půdou a její péče je velmi významná pro obhospodařování. V ekologickém zemědělství je dán bezpečný způsob péče o půdu, ale v konvenčním stylu může dojít k opuštění půdy z důvodu jejího zničení.

2.3 Hrubá zemědělská produkce

Hrubá zemědělská produkce vyjadřuje součet hrubé produkce rostlinné a živočišné výroby. Pro srovnatelnost v jednotlivých letech bývají jednotlivé výrobky v naturálním vyjádření oceněny ve stálých či v běžných cenách. Z naturálního hlediska se hrubá produkce skládá z tržní produkce a meziprojektu. Meziprojektu jsou myšleny výrobky, které se používají pro spotřebu přímo v zemědělském sektoru (krmiva, osiva, apod.). Tato produkce zahrnuje jak veškeré zemědělské závody v ČR, tak všechny soukromě podnikající zemědělce. Často se počítá hodnota hrubé zemědělské produkce na 1 ha půdy (průměrný výměr zemědělské půdy) nebo na jednoho pracovníka (průměrný počet zaměstnanců pracujících v zemědělství).

Největší hrubé zemědělské produkce bylo dosaženo v roce 2008 a 2011, kdy došlo k mimořádnému nárůstu cen zemědělských výrobců. V předchozích letech roku 2011 výrazně poklesla rostlinná a živočišná výroba. V tomto období došlo k výraznému snížení cen obilovin, mléka, jatečných prasat, technických plodin a také k celkovému poklesu objemu sklizní. V roce 2009 a 2010 tak klesala celková zemědělská produkce. Na pozitivním vývoji v roce 2008 a 2011 se podílela především rostlinná výroba s pozitivní sklizní obilovin, živočišná výroba setrvala na stejné úrovni vždy ve srovnání s předcházejícím obdobím, tedy rokem 2007 a 2010.

Tabulka 2.1 – Hrubá zemědělská produkce v ČR ve stálých cenách (mil. Kč)

PRODUKCE	2007	2008	2009	2010	2011
Rostlinná výroba	52 747,3	57 472,0	55 959,6	50 694,2	58 662,5
Živočišná výroba	49 063,0	49 604,7	46 848,9	43 916,8	43 567,6
Zemědělské služby	1 256,5	1 394,9	1 311,8	1 356,5	1 408,0
Vedlejší činnost	2 054,0	2 198,4	1 977,8	2 007,6	2 247,2
Celkem	105 120,8	110 670,0	106 098,1	97 975,0	105 885,3

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 18. května 2012

2.3.1 Mzdy v zemědělství

Průměrná mzda v 4. čtvrtletí roku 2012 činí 22 550 Kč, tudíž podle zdrojů Českého statistického úřadu každým rokem roste. Přestože mzdy rostly ve všech odvětvích národního hospodářství, rozdíl mezd v zemědělství oproti jiným průmyslům je stále výrazný. Díky tomu meziročně poklesl stav zaměstnanců o 4 %. Celkový počet pracovníků v oblasti zemědělství je tedy přibližně 109 000. Více než polovina hospodářů je věku od 45 do 59 let. Z pohledu stárnutí pracovní síly a odlivu zaměstnanců je průměrná mzda v zemědělství příliš nízká. Neboť jediný způsob, jak posílit a přimět mladé lidi podnikat v tomto odvětví je nabídnout potencionálním podnikatelům vyšší odměnu za tuto práci.

2.4 Společná zemědělská politika

Jedná se o jednu z nejstarších politik Evropské Unie. Hlavní zásady společné zemědělské politiky byly definovány již v Římské smlouvě z r. 1957. Cílem stanovení zásad bylo zvýšení produkce v zemědělství, zajištění přiměřených cen, stabilizace životní úrovně obyvatel a omezení importu (upřednostňování vlastní výroby) a posílení vývozu. Definice společné zemědělské politiky je uvedena v člancích 38-44 Smlouvy o fungování Evropské unie či v sekundárním právu a jiných pramenech. Společná zemědělská politika si prošla čtyřmi velkými reformami. Před rokem 1990 si tato politika prošla i negativním obdobím, kdy došlo na trhu potravin k přebytku masa, mléka a másla. Až pozdější reformy se pokusily o její celkovou nápravu. Reforma v roce 2003 patří do etap, na kterou se vztahuje stávající finanční výhled pro období 2007 – 2013.

2.4.1 *Financování společné zemědělské politiky*

Financování společné zemědělské politiky představuje pro Evropskou unii obrovskou finanční zátěž. Vysoké náklady jsou častým důvodem mezinárodních sporů. Podmínky a pravidla financování výdajů do oblasti zemědělství určuje Komise. Nařízení rady v roce 2005 zřizuje dva fondy pro financování. Evropský zemědělský záruční fond (EZZF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV). Nařízení stanoví podmínky akreditace platebních agentur a koordinačních subjektů a odnímání akreditace, které provádějí členské státy. Platební agentury jsou pověřeny prováděním plateb a koordinační subjekty dohledem nad účetnictvím platebních agentur. Toto nařízení stanoví rovněž zřízení certifikačních subjektů, tedy veřejnoprávních nebo soukromoprávních subjektů určených členským státem, jejichž úkolem je ověřovat systémy řízení, sledování a kontroly zavedené akreditovanými platebními agenturami, jakož i jejich roční účetní závěrku.¹ Veškerá opatření k zajištění finančních zájmů Společenství jsou členské státy povinny přijmout. Výdaje, které jsou uskutečněny platebními agenturami, mohou být financovány z rozpočtu Společenství a platby jsou tak vypláceny v plné výši příjemcům podpory.

Evropský zemědělský záruční fond

Do roku 2006 byl tento fond řazen mezi strukturální fondy EU. Členským státům jsou poskytovány finanční prostředky formou měsíčních plateb na základě zaslaných podkladů od jednotlivých států, kde jsou uvedeny veškeré výdaje. Pokud Komise zjistí, že finanční prostředky nebyly využity v souladu s pravidly Společenství, může příspěvky snížit, či odebrat. Takto zpětně získané částky se převádějí na akreditované platební agentury a jsou zaúčtovány jako účelově vázaný příjem Evropského zemědělského záručního fondu. Roční rozpočet na období 2007 – 2013 činí přibližně 41 miliard EUR.

Evropský zemědělský záruční fond financuje tyto výdaje:

- přímé platby zemědělcům,
- náhrady při vývozu zemědělských produktů do třetích zemí,
- opatření zaměřená na regulaci zemědělského trhu,

¹ Nařízení Rady ES č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005.

- příspěvek na veterinární a kontrolní opatření, kontrolní opatření v oblasti krmiv a potravin, program vymýcení a sledování nálezů zvířat,
- zavedení a údržba účetních informačních systémů v zemědělství apod.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EZFRV má za cíl rozvíjet politiku venkova zlepšuje její provádění, životní prostředí a stav krajiny. Z tohoto fondu se na rozdíl od EZZF přidělují příspěvky v ročních splátkách a to buď formou předběžného financování, průběžných plateb anebo plateb zůstatku. Členské státy připravují národní strategický plán, který se předkládá Komisi. Dle jednotlivých programů se určuje výše plateb, které jsou zvýšeny o částku stanovenou Komisí podle platných předpisů ohledně přímých plateb zemědělcům. Příjemci plateb musí opět splňovat určitá kritéria pro získání. Při nesplnění může Komise rozhodnout o snížení či zamítnutí splátek. Roční rozpočet na období 2007 – 2013 činí přibližně 10 miliard EUR. Přesné procentuální a finanční rozdělení společné zemědělské politiky dle předmětu dotace je uvedeno v příloze č. 1.

2.4.2 Současný stav společné zemědělské politiky

Společná zemědělská politika pomáhá všem zemím Evropské unie přizpůsobovat svou zemědělskou činnost dle aktuálních klimatických a geografických podmínek. V současné době se připravují nové finanční plány pro období od roku 2013, ve kterých se připravují zásadní změny v oblasti přímých plateb a jiných legislativních změn, které Komise zveřejnila v roce 2008 po tzv. Health check prohlídce (prohlídka zdravotního stavu SZP). Podíl výdajů vynaložených z rozpočtu EU se pozitivně snížil z původních 70 % (70. léta 20. století) na 34 % v období 2007 – 2013. Do budoucna se SZP zaměřuje na dvojnásobné zvýšení produkce potravin a na budoucí možné změny klimatu.

2.5 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství si zakládá na produkci kvalitních biopotravin, ochranu životního prostředí, zdraví lidí a ochraně hospodářských zvířat. Ekologičtí zemědělci nemohou používat chemické prostředky na ochranu rostlin před škodlivinami a to ani jako

hnojiva. Také péče o zvířata podléhá daleko přísnějším standardům než u konvenčních zemědělců. Na dodržování pravidel v EK dohlíží ministerstvo zemědělství, které se zároveň finančně angažuje na finančních příspěvcích pro podporu marketingu. Dále má na starosti administrativní stránku dotací určených pro ekologické zemědělce v rámci národních dotací a Programu rozvoje venkova. Podpora ekologického zemědělství je výrazem oficiálního uznání, které jasně vyjadřuje, že výroba biopotravin a šetrnost k životnímu prostředí je velice nákladná a proto jsou potřeba obrovské finanční prostředky ze strany EU a ministerstva zemědělství ČR k podpoře zemědělců. Každý ekologický zemědělec musí splňovat předepsaná legislativní pravidla a jejich podnikání podléhá pravidelným kontrolám. Vyrobená produkce musí mít před výrobkem označení „BIO“.

Ekologické zemědělství je součástí politiky Evropské Unie od roku 1994. Ekologické zemědělství nabízí více pracovních příležitostí a na českém trhu do konce roku 2011 rostla poptávka po tomto modelu hospodaření. V roce 2012 se počet výrobců snížil o 192, tedy na 646. Za snížení může především pozastavení dotací pro nové zemědělce kvůli vyčerpání finančních prostředků a ukončení činnosti velkého výrobce biopotravin, společnosti Billa. V roce 2012 biofarmáři zažádali o 1,2 milion korun. Dotace jsou hlavním důvodem toho, proč zemědělci přecházejí na ekologické zemědělství. A jelikož ani v roce 2013 nebude dostatek finančních prostředků pro začínající farmáře, nepředpokládá se vyšší počet ekologických výrobců. Přestože v poslední době dochází k úbytku ekologických farmářů, Česká republika patří v Evropě stále k zemi, kde je ekologické zemědělství nejrozšířenější.

2.6 Podpora v zemědělství

Zemědělství vždy bylo a bude zdrojem obživy v rozvojových zemích. Podnikání soukromých zemědělců je z větší části ztrátové. Bez využití dotací by docházelo k dalšímu poklesu v oblasti zemědělství. Celou zemědělskou sféru zajímalo, jak se změní jejich podnikání po vstupu do Evropské unie. Po vstupu do Evropské unie se objem zdrojů pro farmáře až dvojnásobně zvýšil. Současný stav podpory v rámci dotací se považuje za uměle vytvořenou cestu, která prozatím zemědělcům kompenzuje jejich ztráty a rizika v podnikání. Stále více se však projednává otázka, zda EU zemědělství ještě více neublížila. Ideální stav na našem trhu by byl samozřejmě „bez dotací“. To se však nepodařilo ani Velké Británii, která o trh bez dotací usiluje několik desítek let. Pokud je ale české zemědělství závislé na dotacích, pak by měly být dotace ve stejné výši jako u ostatních členských států. Jiné státy Evropské

unie, např. Itálie či Francie mají několikanásobně vyšší dotace než čeští podnikatelé. Řešením je tedy znovu projednat a změnit podmínky zemědělských dotací pro ČR.

Někteří čeští odborníci jsou přesvědčeni, že zemědělství v České republice je terčem ataku od Evropské unie a od německých supermarketů. Z kdysi slavného exportního státu se stal především dovozce. Za posledních 20 let klesl počet farmářských pracovníků o více než polovinu, ale produkce klesla pouze o čtvrtinu, což dokazuje vyšší produktivitu pracovníků.

Asociace soukromého zemědělce ČR

Velkou podporou zemědělců je Asociace soukromého zemědělce ČR, která je dobrovolnou profesní organizací soukromých zemědělců v České republice. Tato organizace si zakládá na dodržování tradic v zemědělství a na venkově a snaží se hájit ekonomické a sociální zájmy nejen podnikatelů, ale i obyvatel v naší zemi. Fyzické osoby se mohou do organizace přihlašovat ve svých místně příslušných regionech, právnické osoby musí zaplatit členský vklad a se souhlasem rady Asociace je jim vydáno osvědčení o vzniku jejich členství. Na webových stránkách této organizace se zemědělci dozví spoustu informací a praktických rad ohledně systému zákonů a předpisů, které musí podnikatelé dodržovat. Laicky řečeno se Asociace snaží vybojovat dobré podmínky pro dnešní farmáře a nebojí se projevit i negativní názory na systém zemědělství v České republice.

3 TEORETICKÉ ASPEKTY PODNIKÁNÍ SOUKROMÉHO ZEMĚDĚLCE

Vzhledem k ztrátovému podnikání zemědělců v zemědělství farmáři potřebují přísun finančních příspěvků, tzv. dotací. Systém dotací je velice rozsáhlý a komplikovaný a to především z administrativního hlediska. Existuje mnoho dotačních titulů, které jsou v této kapitole detailně rozebrány. Každý podnikatel samozřejmě nemá nárok na jakýkoliv z dotačních titulů, ale pan Vlastimil Blaheta, na jehož hospodaření je dále aplikována praktická část, pobírá většinu dotací.

3.1 Cross compliance

Tento anglický název s překladem „křížová shoda“ či „kontrola podmíněnosti“ v České republice zdomácněl a používá se spíš v původním jazyce. Pojem Cross compliance lze definovat podmíněním poskytování finančních podpor ze strany členského státu a Evropské unie a dodržováním vybraných požadavků a standardů ze strany příjemců těchto finančních podpor, tj. zemědělských podniků. V dotační politice to znamená, že z části vybraných legislativních předpisů se stávají dotační podmínky.² Příjemce dotací je zavázán plnit požadavky způsobilosti a požadavky podmíněnosti (cross compliance). Za způsobilost se považuje plnění požadavků jednotlivých dotačních titulů, podmíněností je pak myšleno plnění požadavků a standardů cross compliance.

Cross compliance (dále jen CC) obsahuje dvě složky. Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (dále jen GAEC), do kterého dále patří i požadavek na zachování výměry tzv. stálých pastvin a povinné požadavky na hospodaření (dále jen SMR). Postupem času došlo k rozšíření i na vybrané platby z Evropského fondu pro rozvoj venkova (dále jen EAFRD), z něhož jsou čerpány finanční prostředky pro Program rozvoje a venkova na období 2007 – 2013.

² JAKOBE, Petr. Příručka pro zemědělce – jak získat maximum dotací.

Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)

GAEC je podmínkou pro přiznání přímých plateb, kdy tento standard definuje členský stát na základě rámce, který je tvořen čtyřmi oblastmi: opatřením proti poklesu organické hmoty v půdě, ochranou půdy před erozí, minimální péčí o pozemky a zlepšování fyzikálně-chemických vlastností půdy. Členský stát pro tyto oblasti specifikuje 11 vzorových standardů a poté se standardy stávají podmínkou pro přiznání přímých plateb. Jak již bylo výše uvedeno, specifickým standardem je stálá pastvina a to toho důvodu, že je tento standard povinný pro všechny členské státy Evropské unie. Členský stát stanovuje každoročně výměru stálých pastvin a porovnává ji s výměry, které byly stanoveny v roce 2005. Případné snížení o více než 10 % vede členský stát k nápravě a opatření, aby se tyto výkyvy minimálně vyrovnaly se stavem v roce 2005.

Povinné požadavky na hospodaření (SMR)

Tyto zákonné požadavky na hospodaření vycházejí ze seznamu 19 směrnic a nařízení Evropské unie v oblasti životního prostředí, zdraví zvířat, rostlin, člověka a veřejného zdraví, kdy pro každý rok je vyhlášen počet platných směrnic.

3.1.1 Vazby na dotace a kontrola cross compliance

Cross compliance je podmínkou pro přiznání Jednotné platby na podnik (SPS) a Jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS) pro nové i staré členské státy. Česká republika používá jako dotační podmínku pro přímé platby pouze první složku CC, tj. standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu.

K ověření skutečného stavu, zda hospodaření zemědělců, kteří přijímají finanční podpory, jsou ve shodě s požadavky a standardy jsou potřebné kontroly CC. Kontrolu mohou provádět buď platební agentury, nebo specializované kontrolní orgány. V České republice je platební agenturou Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

Mezi specializované kontrolní orgány patří:

- Státní veterinární správa (SVS),
- Státní rostlinolékařská správa (SRS),

- Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI),
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ),
- Česká plemenářská inspekce (ČPI),
- Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP),
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBI),
- Kontrola ekologického zemědělství (KEZ).

Kontrola cross compliance může být prováděna i na místě, a to u minimálně 1 % žadatelů o dotace, která zohledňuje rizikovost jednotlivých příjemců podpory. Rizikové žadatele mohou být ti, kteří žádají o velký objem finančních prostředků, nebo se u nich v minulosti objevili komplikace při kontrole či žádosti o dotaci. Na základě analýzy je vybráno 80 % žadatelů, zbývajících 20 % z celkového minimálního 1 % se vybere náhodným způsobem.³ Podle legislativy se kontroly na místě nemusí ohlašovat, avšak pokud ano, musí se tak učinit maximálně 48 hodin předem.

Po každé kontrole se na místě vyhotoví zpráva o kontrole, která musí obsahovat údaje o zemědělci, údaje o kontrolorovi, které standardy byly kontrolovány, případné zjištěné neshody a hodnocení celé kontroly. Případnou pokutu za nedodržení stanovených předpisů ukládá platební agentura, a to na základě kontrolní zprávy, kterou vypracoval kontrolní orgán.

3.1.2 Sankce za nedodržení požadavku cross compliance

Při zjištění neshody ze zprávy o provedené kontrole na místě se stanoví sankce z důvodu nedodržení standardů a CC. V některých případech může platební agentura sankci prominout, ale z větší části se pokuta uděluje jako krácení příslušných finančních podpor.

Sankce při nedodržení cross compliance:

- *neúmyslné porušení standardů* – krácení finančních podpor o 3 %. Po vyhodnocení vlastností neshod může být krácení sníženo na 1 % či zvýšeno na 5 %.
- *úmyslné porušení standardů* – krácení příspěvků o 20 %, což může být opět dle dohody sníženo na 15 %, ale také zvýšeno na 100 % (zamítnutí podpor na celý rok).

³ JAKOBE, Petr. Příručka pro zemědělce – jak získat maximum z dotací

Pokud se bude porušení opakovat, může platební agentura násobit výši krácení koeficientem 3, maximálně do 15 %.

- *více než jedno porušení standardů* – pokud je v jedné oblasti více neshod, je bráno v úvahu pouze jedno porušení. Jestliže má každá z neshod jinou procentní sazbu krácení, použije se ta vyšší. Pokud se však vyskytne více porušení v několika oblastech, jednotlivé sankce se sčítají, ale součet nesmí překročit 5 %.

Jelikož se v České republice uplatňuje z CC pouze první složka, jsou zároveň sankce v důsledku jejího nedodržení vtaženy pouze na standard dobrého zemědělského a environmentálního stavu.

Sankce vztažené ke GAEC:

- *neúmyslné porušení GAEC* – srážka 1 % z dotací se použije, pokud došlo k porušení standardu na ploše, která má maximálně 3 % výměry půd, kterou má zemědělec v evidenci. Sankce 3 % se uplatňuje při výměře od 3 % do 30 % výměry evidovaných půdních bloků a sankce 5 % se dodržuje na výměře zemědělské půdy, která je větší než 30 % z celkové výměry půd.
- *úmyslné porušení GAEC* – dochází ke krácení finančních podpor o 20 %, v některých případech o 50 % nebo i o 100 %.

3.2 Poradenství v zemědělství

Pro ulehčení práce zemědělcům existuje několik soukromých obchodních společností v České republice. Tyto firmy poskytují poradenství pro malé, střední i velké podnikatele a pomáhají farmářům zvládnout složitou zemědělskou administrativu ohledně hlášení, výkazů, evidence hnojení, pesticidů atd. a radí v oblasti zákonů, administrativy, vyhlášek a podmínek Evropské unie. Důležitou součástí spolupráce je aktivita v oblasti dotací. Společnosti dokážou na základě podepsané plné moci zemědělcem vyřídit dotace na zemědělské stroje, technologie apod., a aby podnikatelé o své dotace nepřišli, pomáhají také sestavit podnikatelské plány na dotace z Programu rozvoje venkova. Další oblastí, kterou se zabývají, jsou plány hnojení a poradenství v oblasti výživy zvířat a rostlin. Velké podniky

využívají poradenské firmy na sestavení havarijních a odpadových plánů, které musí sestavovat ze zákona.

Pokud si podnikatel přeje lehký průběh kontrol, lze si poradenskou společnost objednat na provádění auditu před kontrolou, aby kontrola proběhla v pořádku a bez potíží, nebo se dokonce firma může této kontrole přímo účastnit.

S poradenstvím je úzce spjatá i laboratorní činnost, která je kontrolována Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským a Střediskem pro posuzování způsobilosti laboratoří ASLAB. Laboratoř nabízí služby pro zemědělce a podle typu společnosti i pro ostatní podniky. Provádí rozборы půd, rostlin, krmiv, kompostů, hnojiv, obilnin, osiva, zeleniny, vod, cukrovky atd. Zemědělec buď doveze vzorek přímo na poradenskou firmu, nebo si nech vzorek odebrat přímo touto společností, která zároveň vzorek odveze do laboratoře.

Na využití poradenských služeb zemědělec může využít dotaci z Programu rozvoje venkova – Osa I – Využívání poradenských služeb v zemědělství. Dotace je daná na období 2007 až 2013 a do částky 40 000 Kč získá zemědělec dotaci ve výši až 80 %. Laboratorní služby si však podnikatel musí platit ze soukromých zdrojů, dotace se na ně nevztahují.

3.3 Dotační tituly

Mnoho informací se čeští zemědělci dočtou na internetových stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu a Ministerstva zemědělství. Popis praktických postupů při získávání jednotlivých dotací je však v mnoha zdrojích v menším rozsahu, než podnikatelé potřebují. Proto je užitečné čerpat také z příruček pro zemědělce, do kterých přispívají samotní farmáři svými poznatky z praxe. Existuje celá řada dotačních programů, na které mají zemědělci nárok. V této diplomové práci jsou rozebrány ty nejpodstatnější, nejčastější a hlavně nejbližší pro podnikání pana Vlastimila Blahety. Většina dotací a sazeb např. za hektar půdy je dána v Eurech a Evropská centrální banka každý rok vyhlašuje kurz, podle kterého se může výše finanční podpory přepočítat na české koruny.

Žádost, poskytnutí a zúčtování dotace

Žádost o veškeré druhy dotací se podávají na jednotné žádosti, která je ke stažení na webových stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu (www.szif.cz). V této

jednotné žádosti se každý dotační předmět zapisuje zvlášť. Vypsaná jednotná žádost se odevzdává na oddělení agentury pro zemědělství a rozvoj (AZV) dle trvalého bydliště fyzické osoby nebo sídla obchodní firmy právnické osoby. Při neúplném vyplnění AZV vyzve podnikatele na doplnění žádosti, na které má 30 dní.

Žadatel se zavazuje, že informace v žádosti jsou úplné a pravdivé. Po uplynutí termínu přijímání žádostí podnikatel nemůže navyšovat požadavek na výši finančních prostředků. Pokud je zjištěno, že zemědělec uvedl nepravdivé či neúplné údaje, vrátí platbu zpět na účet ministerstva zemědělství a dle závažnosti může být zahájeno řízení o odnětí dotace (§ 15 zákona o rozpočtových pravidlech).

Po doručení na ministerstvo zemědělství dojde k písemnému rozhodnutí v minimálně pěti originálních vyhotoveních. Jeden originál obdrží příjemce dotace, dva originály se posílají na útvar Mze, z toho jeden na odbor ekonomiky a financování k proplacení. Poslední dva originály se posílají na oddělení agentury pro zemědělství a rozvoj, která jedno rozhodnutí přeposílá na místně příslušný finanční úřad. Jakékoliv žádosti o změnu ze strany zemědělce související s rozhodnutím se musí do 60 kalendářních dnů projednat.

Ministerstvo zemědělství musí zasílat Ministerstvu financí dokumenty ohledně vynaložení prostředků na dotace, podklady pro registr příjemců dotací a poté musí do 5 pracovních dnů ode dne poskytnutí podpory tyto údaje zapsat do centrálního registru podpor malého rozsahu. Dotace na programy nesmí Ministerstvo zemědělství realizovat, pokud dostane negativní rozhodnutí od Evropské komise o slučitelnosti dotačních programů. V některých případech může ministerstvo zemědělství zásady dotačních programů v průběhu roku měnit.

Poskytnutá dotace se stanovuje v českých korunách a částka zasílaná převodem na bankovní účet je zaokrouhlena na celé koruny dolů. Poskytnuté finanční prostředky se účtují v souladu se směrnou účtovou osnovou a daňovou evidencí. Podnikatel, který dotaci obdržel, v účetnictví prokáže výši výdajů vynaložených na zemědělskou činnost.

3.3.1 Přímá platba SAPS

Platba SAPS patří mezi přímé platby a značí jednotnou platbu na plochu. Původně nebyla zahrnuta do finančního plánu Evropské unie. Stanovila se až v roce 2004 na 25 % z celkové nárokové platby a postupně až do roku 2012 dosáhla 100 % nárokové platby. Finanční prostředky na jednotnou plochu jsou z 80 % poskytovány z Evropské unie a z 20 %

dotuje zemědělce Česká republika. Platba SAPS je poskytována na veškerou zemědělskou půdu, která je evidována ve veřejném registru půdy (dále jen LPIS). LPIS vede databázi pozemků, kde jsou přesně stanoveny ha a výměry půdy. Veškeré dotace jsou počítány dle výměrů v tomto registru. To znamená, že systém LPIS je nadřazenější katastru nemovitostí. Pokud je v katastru uvedena zemědělská půda o výměře 9 000 ha a v registru půdy LPIS je uvedeno 8 900 ha, výpočet dotace za ha se bude řídit údajem z veřejného registru půdy.

Žádost na platbu SAPS lze podat na následující druhy půdy:

- orná půda,
- trvalý travní porost (dále jen TTP),
- školka,
- ovocný sad,
- chmelnice,
- vinice,
- jiná kultura,
- rychle rostoucí dřeviny.

Žádost o platbu SAPS musí být podána nejpozději do 15. května na formuláři tzv. Jednotné žádosti a odevzdává se na místně příslušnou zemědělskou agenturu. Zemědělská agentura vyhotovuje předtištěné žádosti s konkrétní výměrou zemědělské půdy. Žadatel dopíše do formuláře výměru, na kterou si přeje dostat finanční prostředky (nemusí se shodovat s celkovou výměrou). Pokud zemědělec nestihne termín pro podání žádosti v květnu, může tak učinit ještě do 25 kalendářních dní, avšak za každý den prodlení se mu dotace sníží o 1 %. Výplata dotace je prováděna od 1. prosince kalendářního roku, ve kterém zemědělec o dotaci žádá, až do konce června následujícího kalendářního roku.

Platba SAPS se vztahuje na jakoukoli zemědělskou půdu, která je v dobrém stavu, přičemž produkce na ní je bezpředmětná. Není tedy důležité, co je na ní pěstováno. Žadatel musí být v registru LPIS, kde je evidován minimálně 1 ha zemědělské půdy. Farmářští žadatelé mají povinnost hospodařit v souladu s podmínkami GAEC a dotaci na jednotnou plochu podnikatel dostane tehdy, pokud jsou jeho půdní bloky v dobrém stavu a jsou správně zemědělsky obhospodařovány.

3.3.2 Doplnková platba TOP UP

Tato dotace je vyplácena jako národní doplňková platba a je poskytována k jednotné platbě na plochu SAPS. Pokud žadatel nemá nárok na jednotnou platbu na plochu, nemá zároveň nárok ani na tento druh platby. Tyto platby nemusí být poskytnuty každý rok, záleží, zda má stát v daném období peněžní prostředky na výplatu TOP UP. Česká republika tyto finance vyplácí jako dorovnání plateb Evropské unie ze státního rozpočtu.

Platby lze získat v následujících oblastech:

- platba na zemědělskou půdu evidovanou v LPIS,
- platba na chov ovcí a koz,
- platba na chmel a jeho pěstování,
- platba na chov krav bez tržní produkce mléka (dále jen KBTPM),
- platba na brambory pro výrobu škrobu,
- platba na přežvýkavce,
- platba na pěstování lnu na vlákno.

Žádost o dotaci TOP UP musí být doručena nejpozději do 15. května na jednotné žádosti. Po tomto termínu může zemědělec podat žádost ještě do 25 kalendářních dní, ale za každý den dochází k snížení dotace, stejně jako u plateb SAPS. V žádosti se musí správně označit kolonka TOP UP a jednotlivé druhy výše uvedených oblastí, na které zemědělec dotace žádá. Dotace je vyplácena v období od 1. prosince kalendářního roku, kdy se žádalo o dotaci, do 30. června následujícího kalendářního roku.

Žadatelem může být fyzická nebo právnická osoba vlastníci minimálně 1 ha zemědělské půdy zapsané v LPIS a vlastníci 2 velké dobytčí jednotky (dále jen VDJ) přežvýkavců, KBTPM nebo ovcí či koz. Další podmínky jsou samozřejmě z širšího hlediska dále stanoveny dle jednotlivých oblastí, na které jsou dotace brány.

3.3.3 Platba LFA a NATURA 2000

Tyto dvě platby se od ostatních liší tím, že zemědělec nemůže ovlivnit jejich získání. To znamená, že pokud nevlastní specifickou zemědělskou půdu na předem daném území, nemá na tuto dotaci nárok.

Platba LFA se poskytuje pouze na travní porosty, které jsou obhospodařované v horské oblasti, oblasti se specifickým omezením či na ostatní méně příznivé oblasti (OA či OB). Dotace Natura 2000 se poskytuje na travní porosty, kde se nacházejí ptačí lokality, nebo na 1. zónu národních parků chráněných krajinných oblastí.

Žádost o platbu musí být opět podána do 15. května a poskytnutím první platby se zemědělec zavazuje, že bude v dané oblasti, na kterou vzal dotaci 5 kalendářních let po sobě hospodařit. Tento závazek vzniká pouze po první žádosti. Po splnění pětileté lhůty se podnikatel již k ničemu nezavazuje.

Podnikatel musí zajistit, aby minimálně jednou ročně byly travní porosty spaseny (do 31. července) a minimálně dvakrát ročně posečeny (do 31. října), pokud ovšem žadatel nebere dotace z agroenvironmentálních předpisů. Seče se dají také odložit, ale pouze s písemným souhlasem orgánu pro ochranu přírody.

Pro získání dotace LFA musí podnikatel dodržovat intenzitu chovu hospodářských zvířat a to:

- Minimálně 0,2 VDJ na 1 ha travního porostu vedeného v Evidenci
- Maximálně 1,5 VDJ na 1 ha zemědělské půdy vedené v Evidenci

Přepočet jednotlivých kategorií hospodářských zvířat na tzv. velkou dobytčí jednotku (VDJ) je uvedeno v příloze č. 2. Tento přepočet je velice důležitý k praktické části této práce, jelikož pan Vlastimil Blaheta platbu LFA pobírá.

3.3.4 Agroenvironmentální opatření

Každá fyzická nebo právnická osoba může podat žádost o zařazení do 15. května prvního roku. Žádost se podává na pětileté období, které začíná 1. ledna (s výjimkou pěstování meziplovin a biopásy, které začíná 1. dubna. Konec pětiletého období je tedy k 31.12. Pozdější podání žádosti nepřipadá v úvahu. Dle titulu dotace jsou stanoveny minimální výměry zemědělské půdy registrované v LPIS.

Tabulka 3.1 – Minimální výměry pro jednotlivé tituly

Minimální výměra	Titul
0,5 ha	Ekologické zemědělství
1 ha	Integrovaná produkce – pěstování ovoce
0,5 ha	Integrovaná produkce – pěstování vinné révy a zeleniny
5 ha	Ošetřování travních porostů
2 ha	Ošetřování travních porostů v CHKO nebo NP
1 ha	Zatravňování orné půdy
5 ha	Pěstování mezipločin
2 ha	biopásy

Zdroj: JAKOBE, Petr. Příručka pro zemědělce – jak získat maximum dotací.

V průběhu pětiletého období může docházet ke změně výměru zemědělské půdy. Farmáři mohou získat nové hektary, nebo je také ztratit (výpovědi z nájmu apod.). Důležité je, aby změna ve výměře byla zachycena v systému LPIS a zároveň aby si zemědělec zažádal o změnu zařazení. Při zvýšení výměry o více než 25 % musí žadatel podat novu žádost o zařazení, pod 25 % podá pouze žádost o změnu. U snížení výměr, až na pár výjimek, dochází k navrácení dosud poskytnutých dotací na snížovanou výměru od počátku pětiletého období. Žadatel může také dobrovolně ukončit závazek a požádat SZIF o vyřazení z agroenvironmentálních opatření. U tohoto případu je taktéž sankciován navrácením poskytnuté dotace od počátku pětiletého období.

Jednotlivé dotační tituly se dále rozdělují na podtituly, kdy každé jednotlivé podopatření má určenou výši sazby v eurech za hektar zemědělské půdy. Kurz je opět každoročně vyhlásování Evropskou centrální bankou. V případě zemědělce, pana Vlastimila Blahety je v této kapitole bližší zaměření na dotace z Ekologického zemědělství, které pan Blaheta využívá.

Přechod z integrované produkce na ekologické zemědělství

V roce 2009 došlo k možnosti převodu z titulu integrované produkce (IP ovoce a vinné révy) v průběhu pětiletého závazku na titul ekologické zemědělství (kromě IP zeleniny). Pokud žadatel neuvede všechny potřebné skutečnosti nutné k převodu, vydá se rozhodnutí

o vrácení platby, kterou podnikatel dostal a to od počátku trvání závazku v IP. Ostatní převody IP nejsou povoleny.

Jednotlivé dotační tituly AEO se dále rozdělují na podtituly, kdy každé jednotlivé podopatření má určenou výši sazby v Eurech za hektar zemědělské půdy. Kurz je opět každoročně vyhlašování Evropskou centrální bankou. V případě zemědělce, pana Vlastimila Blahety je v této kapitole bližší zaměření na dotace z Ekologického zemědělství, které pan Blaheta využívá. Při kombinaci několika AEO nesmí celková dotace na hektar půdy překročit stanovené limity ES, a to 600 Eur/ha, jde-li o ornou půdu, 450 Eur/ha v případě travních porostů a 900 Eur/ha, jde-li o trvalé kultury.

Celková výše dotace se vypočte jako součin výměry zemědělské půdy a sazby stanovené pro příslušné dotační tituly. V případě, že žadatel obdrží dotaci, na kterou neměl nárok do výše 100 Eur za rok, nemusí tuto částku vracet ani v případě, že se tato skutečnost prokáže.

Ekologické zemědělství

Předmětem dotace v rámci titulu EZ je zemědělská půda obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo certifikovaném EZ s kulturou travní porost, orná půda, vinice, ovocný sad nebo chmelnice. Režim přechodného období nebo certifikovaného EZ musí být v LPIS evidován u každého půdního bloku/dílu, na který požaduje žadatel dotaci v rámci tohoto titulu.⁴ Součástí žádosti o dotační titul nesmí chybět vyplněný formulář přílohy č. 1 k žádosti. Do titulu ekologického zemědělství nemusí podnikatel zahrnout všechny půdní bloky. Titul EZ se dá libovolně (s výjimkou titulu IP) kombinovat s jakýmkoliv jiným titulem v AEO. Žadatel musí být ke dni podání žádosti registrován v systému ekologického zemědělství, kde ho zařadí ministerstvo zemědělství na základě zjištěné minimální výměry zemědělské půdy. Poté, co se podnikatel stane ekologickým zemědělcem, musí probíhat jednou ročně pravidelná kontrola. Tuto kontrolu provádí certifikační orgán Kontroly ekologického zemědělství.

⁴ Nařízení vlády č. 79/2007

Sazby dotací:

- 155 Eur/ha orné půdy pokud se na ní nepěstuje zelenina či speciální byliny,
- 71 Eur/ha travních porostů (pokud žadatelé v LPIS neobhospodařují v systému přechodného období do EZ),
- 89 Eur/ha travních porostů (pokud žadatelé v LPIS obhospodařují v systému přechodného období do EZ),
- 849 Eur/ha vinic či chmelnic,
- 849 Eur/ha ovocných sadů (z0a předpokladu předepsaných podmínek),
- 510 Eur/ha ovocných sadů (při nesplnění podmínek u dotace 849 Eur/ha),
- 564 Eur/ha orné půdy, na které je pěstována zelenina či speciální byliny.

3.3.5 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova napomáhá farmářům, podnikatelům v lesnictví či nezemědělským podnikatelům v obcích a obcích do 2000 obyvatel. Tento program pomáhá rozvíjet ekonomické aktivity a zlepšuje kvalitu života ve venkovských oblastech. Program rozvoje venkova se dělí na čtyři osy, kdy každá osa má nastaveny jiné cíle rozvoje venkova. 23. května 2007 bylo schváleno finanční rozdělení prostředků do jednotlivých os Výborem pro rozvoj venkova Evropské komise. Celkový rozpočet činí něco kolem 3,6 mld. Eur a je uváděn na období 2007 až 2013.

Tabulka 3.2 – Rozdělení finančních prostředků dle jednotlivých os

Osa	Podíl v %	Průměrná částka na rok v mil. EUR	Průměrná částka na rok v mil. Kč
Osa I	22,39	106,88	3 046,08
Osa II	55,20	247,43	7 051,76
Osa III	16,93	80,82	2 303,37
Osa IV	5,00	22,38	637,83

Zdroj: JAKOBE, Petr. Příručka pro zemědělce – jak získat maximum dotací.

Z tabulky vyplývá, že nejvyšší částka na podporu připadá na osu II, osu I, pak na osu III a až v poslední řadě na osu IV. Většina peněžních prostředků je téměř vyčerpána a již od roku 2011 je konzultováno další rozdělení finančních prostředků pro léta 2014 až 2020. Podpora programu rozvoje venkova je poskytována v režimu „de minimis“ v souladu s nařízením

komise v roce 2006, kde je uvedeno, že celková výše podpory pro jeden subjekt nesmí v tříletém období přesáhnout částku 200 000 EUR.

Žádost a poskytnutí dotace

Žadatel si musí uvědomit, že není jednoduché se v této oblasti pohybovat. Podnikatel by měl znát aktuální pravidla pro potřebné opatření a danou výzvu, ve které chce žádat.

Žádost se podává na regionální odbor SZIF, kde se může zemědělec zeptat na konkrétní podmínky dané dotace, aby se tak vyhnul zbytečným opomenutím a v nejhorších případech zamítnutí. Dokonce se doporučuje dávat velký pozor na nekvalitní poradenské firmy, u kterých již několik zemědělců doplatilo díky špatné práci těchto firem. Pokud se rozhodne žadatel poradenskou firmu využít, je důležité vše přezkontrolovat, neboť za žádost odpovídá právě sám žadatel a on sám případně doplatí na jakoukoli nesprávně uvedenou informaci. Součástí každé žádosti jsou povinné přílohy, které samozřejmě přiložené být musí a nepovinné přílohy, při kterých jsou připsány bonusové body. Pokud se nepovinná příloha nepřiloží, nebo se v ní vyskytne chyba, nelze ji dodatečně poslat či opravit, na rozdíl od ostatních změn v celém projektu, které se mohou měnit v tzv. Hlášení o změnách. Preferenční kritéria jsou velmi důležitá pro získání bodů, což ovlivní schválení a výši dotace. Schválení dotací probíhá v několika kolech, kdy v každém kole je žadatel vyzván k splnění preferenčního kritéria, což znamená, že splní-li podnikatel určitou podmínku a doloží ji nepovinnou přílohou, jsou mu přiděleny bonusové body. Každou dotací se zároveň podnikatel zavazuje k plnění těchto preferenčních kritérií, které musí dodržovat většinou po dobu pěti let. Pokud je dotace do výše 100 000 Kč, může být financována v hotovosti.

Pokud si je žadatel jistý, že jeho projekt je bez chyb, může podat Žádost o proplacení, včetně všech příloh. Formuláře dostane podnikatel při podpisu dohody, nebo je možné využít elektronické žádosti na webových stránkách SZIF. Chybějící informace se mohou doplnit do 14 dní. Při podání žádosti dostane žadatel potvrzení o převzetí. Tímto ale celý proces nekončí. Žádost je předána dvěma kontrolním pracovníkům, kteří musí provést tzv. kontrolu na místě a do 48 hodin mohou vyzvat zemědělce k případnému dodání doplňujících podkladů, poté se znovu zkontroluje, zda v žádosti vše odpovídá realizačnímu projektu a pokud vše odpovídá striktním pravidlům, které pracovníci SZIF dodržují, je dotace zaslána na bankovní účet žadatele. Žádost o dotaci se doporučuje dávat v co nejrychlejší termínu, protože pokud dojde k shodnému počtu bodů ve více projektech, rozhoduje datum a čas.

OSA I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Tyto druhy dotací může získat jak fyzická osoba, tedy soukromý zemědělec, tak právnická osoba (obchodní společnosti a družstva), která podniká v zemědělství nebo je-li hlavním předmětem činnosti práce související se zemědělskou výrobou. Žadatel může získat dotaci na výstavbu a rekonstrukci zemědělských staveb, ať už se to týká stavby pro ustájení hospodářských zvířat nebo skladovacích prostor pro rostlinnou výrobu a podobně. Maximální výše dotace je v rozmezí 40 – 60 % z částky celkových výdajů. Mladý zemědělec (fyzická osoba či právnická osoba do 40 let) může získat i vyšší finanční podporu. Veškeré vynaložené výdaje, na které podnikatel uplatňuje dotace, musí souviset s realizací projektu.

Pokud podnikatelova zakázka přesáhne částku 500 000 Kč (bez DPH), musí žadatel uskutečnit výběrové řízení a vybrat dodavatele z minimálně třech nabídek. Vše se musí dokladovat. Veškeré platby probíhají bezhotovostně, s výjimkou dotace do 100 000 Kč. Dále je farmář vázán účelovostí projektu. Pokud například postaví sklad na seno, musí po dobu pěti let sklad na seno opravdu používat. Zemědělec může využít předložení projektu v elektronické podobě a přičtou se mu tak bonusové body v první a druhém kole schvalovacího řízení. V třetím kole je elektronická podoba projektu povinná.

Mezi další kritéria k získání bonusových bodů patří:

- podíl příjmů ze zemědělské prvovýroby na celkových příjmech žadatele,
- rekonstrukce a obnova již existující zemědělské stavby,
- předložení pouze jedné žádosti o dotace,
- zahájení činnosti ekologického zemědělce,
- zaměstnávání mladých zemědělců do 40 let,
- stavba nebo rekonstrukce je mimo chráněné území,
- míra nezaměstnanosti ve správním obvodu – není ovlivnitelné žadatelem,
- realizace projektu v nitrátově zranitelné oblasti.

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Na tuto osu jsou nejvíce čerpány finanční prostředky. Pro zemědělce je z hlediska administrativy získání této dotace jednodušší. Oproti předchozí ose I podmínkou není zpracování projektu, ale pokud podnikatel splňuje určené pravidla, podá se žádost. Avšak tyto

pravidla není jednoduché splnit a v případě jejich nerespektování jsou zemědělci sankciováni. Předmětem podpory je zemědělská půda s kulturou travní porost v LFA. Tato platba je rozdílná podle zařazení zemědělské půdy do typů LFA a to do horské oblasti, ostatní méně příznivé oblasti a do specifické oblasti. Bližší informace o tomto typu dotace jsou uvedeny v kapitole 3.3.3. Platba LFA a NATURA 2000.

OSA III – Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Třetí osa se snaží vytvářet nové pracovní příležitosti, zlepšit podmínky kvality života ve venkovských oblastech, využívat obnovitelných zdrojů energie, ochránit kulturní památky a zlepšit vzdělanost a informovanost zemědělských subjektů. Část peněžních prostředků je využita na diverzifikaci činnosti zemědělských subjektů k nezemědělským činnostem, jako je modernizace a nákup strojů, budov a využití obnovitelných zdrojů paliv a energie. Nejvíce finančních prostředků je využito na obnovu vesnic, konkrétně na rozvoj místních komunikací, zlepšování vzhledu obcí, realizaci do vodohospodářských infrastruktur, podporu cestovního ruchu apod.

Dotace je vyplácena až po realizaci projektu a po zaplacení dodavatelům. Minimální výše dotace je 50 000 Kč, maximální výše je pět milionů korun s výjimkou dotace na výstavbu a modernizaci bioplynové stanic, kdy je maximum poskytnuté dotace 75 mil. Kč. Žádost se musí vyplnit na webových stránkách SZIF, kde se podnikatel zároveň dočte aktuální pravidla pro získání, a odešle se s povinnými i nepovinnými přílohami, které opět přidávají bonusové body pro žadatele. Co se týče preferenčních kritérií, které pomáhají zemědělcům získávat body navíc, jsou velmi podobné ve všech čtyřech osách podpory rozvoje venkova.

Důležité podmínky pro získání dotace:

- žadatel nesmí být v žádné formě likvidace a nesmí být na něj v posledních 3 letech vyhlášeno konkurzní řízení,
- doložení potvrzení od finančního úřadu ohledně bezdlužnosti,
- správnost, úplnost a pravdivost veškerých dokumentací a dokladů,
- uchovatelnost dokladů po dobu 10 let od data žádosti o proplacení,
- součinnost s realizovaným projektem po dobu pěti let,
- veřejně publikovat ukazatele, které musí být splněny v souvislosti se získáním dotace,

- dodržet pravidla volné soutěže při zadávání veřejných zakázek, zakáz realizace podezřele nízkých cenových projektů, pomoc při ochraně životního prostředí a podpora rovnosti žen a mužů.

OSA IV – LEADER

Poslední osa je uskutečňována prostřednictvím předchozích os a její hlavní prioritou je zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, řídicí a administrativní stránky venkova a posílení kulturního a přírodního bohatství. Dotace je realizována prostřednictvím třech opatření. Místní akční skupina (dále jen MAS), realizace místní rozvojové strategie a realizace projektů spolupráce.

Touto skupinou jsou myšleny občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, zájmové sdružení právnických osob a obecně prospěšná společnost, které vypracují strategický plán LEADER pro území, kde bude rozvoj pomocí dotace realizován. Podporu lze poskytnout místní akční skupině na provoz, administrativu a poradenství spojené s realizací strategického plánu LEADER.⁵ Tento plán musí být zpracován přesně podle stanovené osnovy s maximálním počtem šedesáti stran, jinak bude žádost o dotaci vyřazena a musí v něm být zpracována analýza historického, lidského a přírodního potencionálu území MAS, ve které musí mít žadatel pozitivní priority a opatření pro realizaci projektu. LEADER plán spolu se vzorem projektu (Fiche opatření) je součástí povinné přílohy při žádosti o dotaci. Spolu s opatřením se dokládá také rozpočet projektu s uvedením prokazatelně vynaložených výdajů, na které jsou dotace poskytovány ve výši 100 %. Tyto výdaje se považují za způsobilé a jejich přehled je uveden v pokynech pro žadatele. Nezpůsobilé výdaji si musí podnikatel platit ze soukromých zdrojů. Další součástí žádosti jsou jako u ostatních dotací nepovinné přílohy, tzv. preferenční kritéria, která usnadní žadateli schválení dotační částky. Kompletní složka žádosti se odevzdává na příslušné MAS, na jejímž území se bydliště žadatele nachází. Maximální výše dotace je ve výši 20 % způsobilých výdajů z celkových prostředků, které byly přiděleny pro realizaci strategického plánu, maximálně však 2 500 000 Kč. Při nesplnění podmínek stanovených v rámci programu rozvoje venkova může být žadateli snížena dotace a předepsána sankce.

Dotace je poskytována na projekty národní či nadnárodní spolupráce, aby docházelo k zlepšení spolupráce mezi místními akčními skupinami v rámci členských států. Projekty

⁵ JAKOBE, Petr. Příručka pro zemědělce – jak získat maximum dotací.

jsou vybírány Státním zemědělským intervenčním fondem podle splněných kritérií a výše získaných bodů. Na webových stránkách SZIF se zveřejňuje český i zahraniční seznam MAS. Přímá a nenávratná dotace je z 80 % hrazena z Evropské unie a 20 % se hradí se ze zdrojů České republiky. Schválená finanční částka je zaslána žadateli na základě žádosti, která je uveden ve strategickém plánu LEADER.

3.3.6 Dotace pro začínajícího mladého zemědělce

Tento program čerpaný z Programu rozvoje venkova je určen pro mladé podnikající farmáře a pomáhá jim k rozvoji technologie a staveb pro rostlinnou či živočišnou výrobu. Za začínajícího mladého zemědělce je považována fyzická osoba, která začíná, nebo podniká max. 16 měsíců v oblasti zemědělství, je ve věku 18 až 40 let a má vystudovanou školu se zemědělským zaměřením. U právnických osob musí zemědělec plnit funkci ve statutárním orgánu a podílet se na základním jmění více než 50 % a to minimálně po dobu realizace podnikatelského plánu. Žadatel je povinen splňovat minimálně 45 % příjmů zemědělské prvovýroby z celkových příjmů a zároveň jeho základ daně musí dosahovat minimálně 120 000 Kč. Pokud je žadatel plátce DPH, nepatří DPH do výdajů, na které může být poskytnuta dotace. V případě neplátce daně z přidané hodnoty může být dotace poskytnuta na částku včetně daně.

Dotaci je možné získat na:

- mobilní zemědělskou techniku (nejčastěji traktor), stavby,
- nákup technologií na zpracování vlastních produktů,
- vinice a ovocné sady,
- rekonstrukce skladů rostlinné výroby,
- rekonstrukce nebo pořízení stájí, chlévu a dalších staveb pro hospodářská zvířata,
- pořízení závlahové techniky.

Dotace nelze žádat na nákup zvířat, jednoletých rostlin, administrativních budov, osobních automobilů, realizaci drobných investic a nákup práv. Maximální částka dotace činí 40 000 Eur. Po posouzení podnikatelského plánu a podpisu dohody je žadateli poslána první splátka v maximální výši 500 000 Kč. Zemědělec realizuje svůj podnikatelský plán a koupí si např. traktor (musí tak učinit do 2 let od podpisu dohody). Následující rok po realizaci tohoto

plánu si podnikatel zažádá o proplacení výdajů, doloží fakturu a je mu zaslána zbývající část finančních prostředků, maximálně však do výše 40 000 EUR. Pokud byla investice vyšší než daná maximální částka, musí si tyto výdaje podnikatel hradit ze svých peněžních prostředků. Rozdílem mezi celkovou cenou např. za traktor a výši poskytnuté maximální dotace je částka, kterou si může zemědělec dát do nákladů a to formou odpisů. Podporu vyplácí ministerstvo zemědělství prostřednictvím SZIF. 75 % dotace hradí Evropská unie, 25 % Česká republika.

4 PRAKTICKÉ ASPEKTY PODNIKÁNÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ

Praktické zkušenosti v oblasti získávání dotací, problémy, se kterými se musí zemědělci setkávat, řešení těchto problémů a evidence majetku v zemědělství je aplikována na konkrétního zemědělce, pana Vlastimila Blahetu. Pan Blaheta patří mezi mladé zemědělce, jelikož je ve věku 35 let a jeho podnikání v oblasti zemědělství splňuje podmínku registrace max. 16 měsíců. Zkušenosti v oblasti zemědělství má však podnikatel z daleko dřívější doby, protože již od roku 1992 pomáhal svému otci na statku. Oficiální převzetí majetku, závazků a veškerých věcí a práv spjatých v oblasti zemědělství převzal pan Blaheta v roce 2010 a dá se tedy říct, že 100 % zkušenosti nabyl daleko dříve, avšak právně teprve nedávno.

4.1 Vymezení podnikatele

Jméno a Příjmení:	Vlastimil Blaheta
Právní forma podnikání:	fyzická osoba
IČO:	73365530
DIČ:	CZ7710305240
Místo podnikání:	Jílovec 36, Fulnek, 742 45
Zahájení činnosti:	1.2.2010
Druh živnosti:	ohlašovací volná
Doba platnosti oprávnění:	na dobu neurčitou
Předmět podnikání:	výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 a 3 živnostenského zákona

Obory činnosti:

- poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost,
- chov zvířat a jejich výcvik (s výjimkou živočišné výroby),
- výroba krmiv, krmných směsí, doplňkových látek a premixů
- pěstitelské pálení,
- výroba hnojiv,

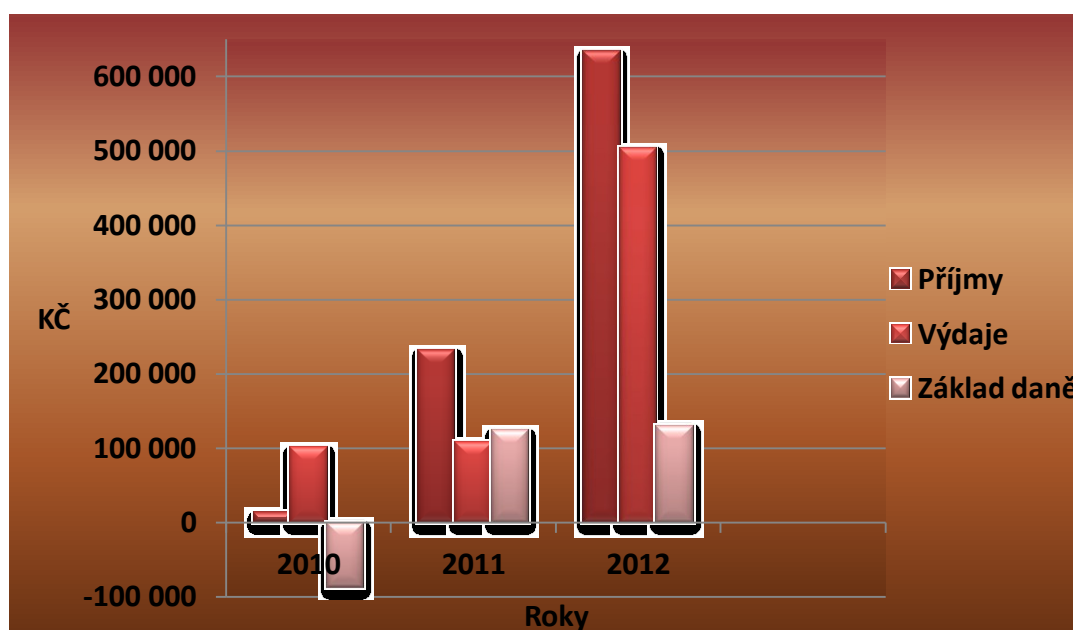
- nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin,
- velkoobchod a maloobchod,
- výroba dřeva, dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků,
- poskytování technických služeb

Osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele je uvedeno v příloze č. 3.

4.2 Účetnictví podnikatele

Vlastimil Blaheta je dobrovolným plátcem DPH, vede daňovou evidenci a prozatím není povinen vést podvojně účetnictví. Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu si zemědělci podle §7 mohou uplatňovat paušální výdaje ve výši 80 % z příjmů zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, avšak pan Blaheta paušální výdaj neuplatňuje, ale prokazuje skutečně vynaložené náklady. Díky českému systému daní se podnikatelům v zemědělství všeobecně vyplatí být dobrovolnými plátcí DPH, jelikož zhruba 80 % jejich příjmů je tvořeno dotacemi a veškeré náklady, které mají, podléhají DPH, tudíž mívají nadměrné odpočty. Často se tak stává, že si Finanční úřad vyžádá evidenci DPH. Přiznání k dani z přidané hodnoty podává podnikatel každé čtvrtletí a vždy má nadměrný odpočet. Kromě podnikání v zemědělství má pan Vlastimil Blaheta ještě příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků. Dílčí základ daně z těchto příjmů je každoročně přibližně stejný, a to ve výši 246 000 Kč. Tyto příjmy však nejsou předmětem této práce a proto nejsou uvedeny ani v níže vypracované tabulce.

Graf 4.1 – Přehled příjmů, výdajů a základu daně v období 2010 - 2012

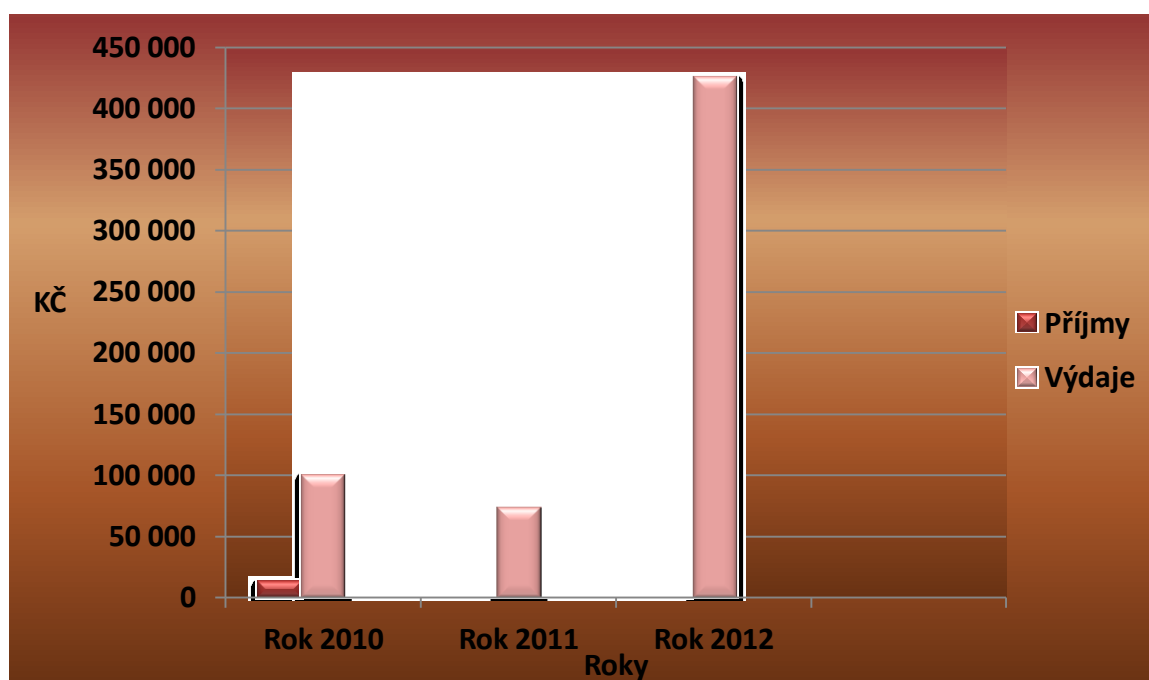

Zdroj: Přiznání k dani z příjmů fyzických osob – Vlastimil Blaheta

V roce 2010 byl pan Blaheta ve ztrátě. Žádal sice v té době o dotaci na pořízení traktoru, kdy je dané, že základ daně u zemědělce musí být minimálně 120 000 Kč. Ovšem v prvním roce podnikání, kdy se o dotaci žádá, se tento základ nekontroluje. Začínající podnikatel přece ještě neviduje příjmy a výdaje v takové výši jako zemědělec s dlouholetou praxí. Ztrátu ve výši 87 569 Kč z roku 2010 si zemědělec odečetl od základu daně v následujícím zdaňovacím období. V roce 2011 a 2012 pan Vlastimil splňoval základ daně v minimální výši 120 000 Kč pro splnění podmínky dotace mladých zemědělců.

Zvlášť se do daňového přiznání uvádí příjmy a výdaje související se zemědělskou výrobou. Nemusí vždy odpovídat celkovým příjmům a výdajům.

Graf 4.2 – Příjmy a výdaje ze zemědělské činnosti

Zdroj: Přiznání k dani z příjmů fyzických osob – Vlastimil Blaheta

Při porovnání grafu 4.1 a 4.2 jde v roce 2012 poznat výrazný rozdíl mezi celkovými příjmy a výdaji a příjmy a výdaji v oblasti zemědělské činnosti. Celkové příjmy jsou mnohonásobně vyšší oproti příjmům ze zemědělské výroby, které ukazují podnikatelův zisk z prodeje obilovin. Mezi celkovými výdaji jsou zahrnuty i odpisy stroje, které v roce 2011 činily 33 340 Kč a v roce 2012 byly ve výši 77 729 Kč.

4.3 Evidence majetku

Velikost majetku podnikatele je důležitá pro výši dotací. Dotace se odvíjí především od plochy v ha a předmětu majetku, který zemědělec vlastní. Zároveň díky dotačním příspěvkům může podnikatel rozšiřovat svou činnost a nakupovat nové zemědělské stroje, může si pronajímat nové louky, které obhospodařuje a dostává na ně dotace.

Přehled majetku

Hospodářská budova: 385 m²

Počet zvířat: 26 ks dobytka, z toho:

16 krav, 3 býci, 1 plemenný býk a 6 telat.

Louky:	19,8 ha z toho: 17 ha v pronájmu
Pastviny:	10,5 ha
Orná půda:	3,27 ha
Zemědělské stroje:	traktor, kombajn, žací disková lišta, shrnovač sena, obraceč sena, lis na kulaté balíky, traktorový přívěs 9 tun a 7 tun a naháněcí ohrada, ostatní příslušenství ke kombajnu apod.

Hospodářská budova má sedlovou střechu a jsou v ní uskladněny hospodářské komodity jako seno, sláma apod., které slouží podnikateli k prodeji nebo ke spotřebě pro jeho zvířata. Tato budova byla rekonstruována v roce 2010. Pan Blaheta pořídil nové vrata a díky tomu mu byly přiděleny preferenční body při získání dotace na traktor.

Na pastvinách jsou krávy po celý rok, přes zimu jsou ve stáji s přístřeškem o rozloze 3 000 m², která je postavena přímo na pastvě, kde mají krmivo a vodu po celý rok. Za naháněcí ohradu je považována ohrada k označování, porodu, inseminaci, ošetření a nahánění zvířat.

4.4 Přechod na ekologické zemědělství

Pan Blaheta žádal o registraci pro ekologické zemědělství na ekofarmě a 9. února 2012 a hned následující den po doručení žádosti potvrdilo Ministerstvo zemědělství jeho žádost jako bezvadnou. Ze zákona však žadatel od tohoto data vstupuje do tzv. přechodného období, které trvá dva roky. Přechodné období existuje z toho důvodu, že nějaký čas trvá, než se zemědělská půda a její plodiny zbaví chemických látek a také z toho důvodu, že mezitím probíhá kontrola u podnikatelů, zda vše dodržují, tak jak je uvedeno v předpisech.

Pan Vlastimil obdržel 24. října 2011 od Ministerstva zemědělství ohledně udělení výjimky, o kterou si zemědělec zažádal. Výjimka se vztahuje na pravidla pro vazné ustájení skotu v malém zemědělském podniku s maximálním počtem 20 krav a zároveň ne větším počtem než 50 ks všech kategorií skotu. Žádost poslal prostřednictvím bývalé poradenské společnosti dne 17. října 2011 na Ministerstvo zemědělství a od tohoto data až do 31. prosince 2013 mu byla udělena výjimka. Žadatel toto zdůvodnil tím, že zatím neměl možnost ustájení skotu volně ve stájích v zimním období. Nařízení Komise (ES) povoluje vazné ustájení dobytka v malých zemědělských podnicích, pokud není možné ho chovat ve skupinách,

pokud má během období pastvy přístup na pastviny alespoň dvakrát v týdnu. Jestliže přístup na pastviny není možný, musí zemědělec dobytku zařídit přístup na otevřená prostranství a to opět dvakrát v týdnu. Tuto skutečnost pan Blaheta doložil čestným prohlášením. Dnes má již vše podnikatel zabezpečeno. Zemědělci mohou žádat o další udělení výjimky například ÚKZÚZ a to v případě, že nemohou použít osivo, jelikož se zrovna neprodává s BIO složením, jaké by mělo mít.

V březnu roku 2013 obdržel pan Vlastimil opět dopis od Odboru environmentálního a ekologického zemědělství (Ministerstvo zemědělství) s rozhodnutím o skončení přechodného období. Od 9. února 2012 se stal zemědělec osobou registrovanou a podnikající v ekologickém zemědělství. Součástí rozhodnutí bylo také odůvodnění, že podnikatel splnil veškeré podmínky a kontrolní činnost.

Přechod na ekologické zemědělství pan Blaheta zdůvodnil tím, že nikdy minulosti nepoužíval chemické prostředky, do budoucna to nemá ani v úmyslu a rád by vytvořil „ekologické hospodářství“ na katastru obce Jílovec. Přičemž zároveň přiložil popis jeho hospodaření v rostlinné a živočišné výrobě. Co se týče administrativní stránky, vše mu zpracovává Agroporadenství, s.r.o., jelikož jde o skutečně rozsáhlé evidence a na jejich vedení nemá pan Vlastimil čas.

Mezi povinné administrativní evidence patří:

- evidence o pozemku,
- výpis z LPIS,
- plán osevů a hnojení v ekologickém zemědělství,
- evidence o použití hnojiv, statkových hnojiv, pomocných látek a upravených kalů,
- evidence chemie (vše musí být bez přípravku),
- evidence zvířat prošlých hospodářstvím,
- evidence o podávání léčiv a veterinárních přípravků hospodářským zvířatům,
- evidence o krmivech, doplňkových látkách a premixech použitých v EK,
- evidence stížností třetích osob,
- deník prodeje konečnému spotřebiteli,
- skladová karta,
- evidence o čištění stájí a skladů na ekofarmě,
- havarijní a pohotovostní plán.

Veškeré výše uvedené evidence se musí tvořit na každý rok zvlášť.

4.4.1 Havarijní plán zemědělce

Za havárii se považuje mimořádně závažné zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod např. ropnými látkami, radioaktivními zářiči, odpady nebo zvlášť nebezpečnými látkami. Dále do havárie patří technická porucha nebo závada zařízení ke skladování, dopravě a odkládání látek.

Panu Blahetovi vypracovala společnost Agroporadenství, s.r.o. v roce 2011 povinný havarijní plán, jelikož má zemědělec hnůj od skotu, který by se mohl rozlít po terénu při nesprávné manipulaci při úniku z přístřešku při vydatných dešťových srážkách. V havarijním plánu pana Vlastimila je vytyčena nebezpečnost statkových hnojiv a první pomoc při zacházení s nimi. Dále je součástí popis preventivních opatření, popis postupu při vzniku havárie, hlášení havárie (adresy a telefonická spojení na správní úřady) a následné odstranění závadných látek. V příloze musel podnikatel doložit mapku vodních toků, mapku hospodářství a také přístřešku. Celý havarijní plán byl schválen vodoprávním úřadem Městského úřadu Nový Jičín.

4.4.2 Pohotovostní plán zemědělce

Pohotovostní plán pana Blahety je rozdělen na dvě části. První část pohotovostního plánu pro případ vzniku nebezpečné nákazy zvířat, kde jsou uvedeny kontakty na Inspektorát v Novém Jičíně, asanační podnik, policii ČR – oddělení ve Fulneku, hasičský záchranný sbor v Bílovci a starostku města Fulnek. Dále je v této části postup jednotlivých opatření, které musí zemědělec zabezpečit. V druhé části jsou uvedené podrobné údaje dle jednotlivých hospodářství, včetně podrobného plánu hospodářství a provozu a základní povinnosti chovatele.

Pan Vlastimil musí tento pohotovostní plán aktualizovat při jakékoliv změně. Pokud se tedy změní například telefonní číslo na starostku či bude zvolen nový starosta, pan Blaheta musí změnu písemně zaslat na Krajskou veterinární správu pro Moravskoslezský kraj. Poslední aktualizace proběhla 10. května 2011 a byla opět zpracována Agroporadenstvím, s.r.o. v Opavě.

4.5 Cross compliance

Kontroly, které u pana Blahety probíhají, jsou buď ohlášené, nebo neohlášené. Z větší části má však zemědělec zkušenosti s neohlášenou kontrolou, zejména u Státního zemědělského intervenčního fondu. Kontrola probíhá u SZIF nebo u různých specializovaných kontrolních orgánů podle předmětu kontroly a kontrolovaného opatření. Kontroly vybírá počítačový systém a to buď náhodně, nebo přednostně podle problémových zemědělců.

4.5.1 Státní intervenční zemědělský fond

Tato platební agentura kontroluje pana Blahetu i několikrát za rok. V praxi existuje několik variant kontrol dle kontrolovaných opatření. Po každé kontrole se vyhotoví protokol, který je v originále podnikateli přidán osobně, poštou či datovou schránkou.

Obsah části A:

- název a sídlo platební agentury,
- číslo protokolu,
- údaje o kontrolované osobě (jméno, příjmení, datum narození č nebo IČO, sídlo FO),
- místo kontroly,
- registrační číslo žadatele – přiděluje SZIF,
- registrační číslo kontrolovaných žádostí o dotace, které zemědělec žádal,
- způsob ohlášení kontroly.

Obsah části B:

- křížkem označené Agroenvironmentální opatření, které je předmětem kontroly,
- výsledek kontroly (bez výhrad, výhrady, doporučená aktualizace LPIS),
- jméno, příjmení a identifikační údaje přítomných osob,
- informace ohledně pořízení dokumentace při kontrole,
- kontrolní zjištění, poznámky a další skutečnosti,
- seznam příloh a ostatních součástí protokolu
- jméno, příjmení a podpis terénního inspektora, vedoucího inspekční skupiny a členů inspekční skupiny,

- datum a čas zahájení a ukončení kontroly,
- jméno, příjmení a podpis žadatele (pana Vlastimila Blahety),
- Poučení a přílohy.

Kontrola Agroenvironmentálního opatření

Poslední kontrola agroenvironmentálního opatření u Vlastimila Blahety proběhla 1. února roku 2013. Jelikož bere pan Vlastimil dotace na ošetřování travních porostů, konkrétně louky a zároveň má zemědělskou půdu v méně příznivé oblasti LFA, kontrola probíhala právě na tyto dvě opatření. Kontrola přišla neohlášená a podnikatel byl v místě podnikání zastihnut. Pokud by ale byla ohlášená více než 48 hodin dopředu, musí se do protokolu uvést zdůvodnění ohlášení. Pokud by zemědělce SZIF nezastihl, musí se do protokolu vyplnit šedá část s datem a časem neúspěšné kontroly, důvod neprovedení kontroly (nepřítomnost žadatele o dotaci, zabránění provedení kontroly – tzv. zmařená kontrola apod.), jméno, příjmení a podpis terénního inspektora či členů inspekční skupiny a dalších přítomných osob, pokud přítomni byli.

Inspektor se před kontrolou prokázal průkazem a sdělil zemědělci, která opatření budou předmětem kontroly. Poté na požádání pan Blaheta předložil veškerou potřebnou administrativu a šel se s inspektorem na louky podívat. Pokud by zemědělec nedodržel stanovené podmínky, byla by mu odebrána dotace.

V rámci této kontroly se u pana Blahety kontrolovala:

- intenzita chovu minimálně 0,2 VDJ a maximálně 1,5 VDJ na hektar travního porostu obhospodařovaného žadatelem v LPIS,
- zda podnikatel nepoužívá na travních porostech používat k hnojení upravené kaly a odpadní vody,
- přepasení travního porostu hospodářskými zvířaty – nelze provést do 15. srpna,
- evidence zemědělské půdy ve srovnání s výpisem v LPIS.

Kontrola dne 1. února 2013 proběhla bez výhrad. Na základě této kontroly byl vyhotoven protokol, jehož vzor je uveden v příloze č. 4. Protokol, rozdělený na část A a B byl osobně předán panu Blahetovi 6. února 2013. Příloha v protokolu obsahuje tabulku pro zjištěný počet hospodářských zvířat. Na kontrole SZIF se zjišťovalo, zda údaje ve Stájovém registru žadatele se shodují s údaji v centrální evidenci zvířat ke dni 31. 7. 2009. V tomto

případě proběhla kontrola opět bez výhrad a údaje pana Blahety se s registrem shodovaly. Inspektor tedy nekontroloval stav k 1. únoru 2013, ale zda bylo vše v pořádku v roce 2009. Tyto kontroly mohou probírat stav až pět let zpětně, jelikož v případě zjištění nedostatku, či podvodu se může stát, že zemědělec musí vrátit dotaci, o kterou dříve žádal a která už mu byla vyplacena. Přestože mezi agroenvironmentální opatření patří ekologické zemědělství, nebylo při této kontrole předmětem zájmu.

Kontrola GAEC, SAPS a TOP UP

Tato kontrola proběhla u pana Blahety v roce 2010 a v roce 2011. V roce 2011 proběhla bez výhrad, ale rok 2010 byl s výhradou. Státní zemědělský intervenční fond předal 16. října panu Vlastimilovi protokol o kontrole se zápisem výhrad a připomenutí a 23. listopadu zaslal následné rozhodnutí o námitkách. Struktura protokolu je u SZIF stejná jako v předchozím případě. GAEC je opatření pro dobrý zemědělský a environmentální stav v zemědělství, který má vliv na přímé platby SAPS a TOP UP. Pro dodržení dobrého zemědělského a environmentálního stavu existuje 10 podmínek. Při jakékoliv kontrole zemědělec nemusí prokazovat všechny podmínky, ale pouze inspektorem vybrané druhy zásad.

Výhrada:

- žadatel nerozoral na půdním bloku travní porost za účelem obnovy na výhře 0,37 ha, přitom půdní blok měl průměrnou sklonitost 7.0 stupňů, dle podmínek GAEC,
- kontrola mírně erozně ohrožené půdy,
- výměra pozemků v systému LPIS se neshodovala s nahlášeným výměrem od zemědělce.

Půda, na které podnikatel hospodaří, se rozděluje na půdu silně erozně ohroženou a na půdu mírně erozně ohroženou. Pan Blaheta má mírně erozně ohroženou půdu a to jen v některých místech. SZIF kontroluje, zda podnikatel, který na mírně erozně ohrožené půdě pěstuje brambory, kukuřici, cukrovou řepu nebo bob sety, používá půdoochranné technologie. Sklonitost se zároveň kontroluje z toho důvodu, že se nesmí na velkém kopci pěstovat široko řádké rostliny.

Chyba v systému LPIS bývá u podnikatelů častým případem. Pan Blaheta měl tuto výhradu, jelikož v roce 2010 vyplňoval jednotnou žádost o dotaci, kde zapsal výměru pozemků. Většinou se ale nestane, že by zemědělec změřil výměru přesně na metr. SZIF měří

pomocí moderní techniky tyto výměry nad zemí a mají přesné údaje ohledně hektarů zemědělské půdy. Ředitel fondu navrhl plochu o výměře 0,37 ha zatravnit nebo provést změnu v LPIS. Tuto výhradu jel pan Blaheta vyřídit do Nového Jičína na Agenturu poradenství a venkov, kde si donesl protokol s výhradou výměry pozemků a na místě mu byla provedena změna výměry. Veškeré kontrolní zjištění naštěstí nemělo vliv na získání dotace, protože nebyla prokázána úmyslná chyba. Veškeré výhrady však musel pan Vlastimil napravit, aby při příští neohlášené kontrole bylo vše v pořádku.

4.5.2 Kontrola ekologického zemědělství - KEZ

KEZ je certifikační orgán se sídlem v Chrudimi, který musí provádět minimálně jednou ročně kontroly u podnikatelů, kteří jsou přihlášení do ekologického zemědělství.

Poslední kontrolu od certifikačního orgánu měl pan Blaheta 2. dubna 2012, v roce 2013 ještě neproběhla. Orgán ekologického zemědělství kontroloval za přítomnosti inspektora legislativní předpisy rostlin, rostlinných výrobků, zvířata a živočišné výrobky. Inspektor předal na místě kopii inspekční zprávy, kde jsou uvedeny nacionály zemědělce, kontrolní společnosti, předmět kontroly a inspekční nález, kdy v tomto případě byla zjištěna shoda. Na základě inspekční zprávy byla panu Blahetovi zaslána zpráva o hodnocení, která je originálním dokumentem přesně vykládající výsledek hodnocení.

4.5.3 Státní rostlinolékařská správa - SRS

SRS je podřízená ministerstvu zemědělství a má v České Republice několik oddělení. U pana Blahety byla provedena poslední kontrola od tohoto orgánu 13. srpna 2009 obvodním oddělením z Opavy. V tomto roce zároveň docházelo k prvním kontrolám tohoto typu podmíněnosti. Na této inspekci byl přítomen vedoucí pracovník SRS, člen SRS a pan Blaheta. Inspekce přišla neohlášena a zastihla podnikatele v hospodářství.

Předmět kontroly:

- kontrola použití přípravků na ochranu rostlin v rámci AEO,
- kontrola splnění požadavků z důvodu poskytnutí dotace zemědělci,
- podíl obhospodařované půdy CHKO, produkční plochy zeleniny a ovoce apod.

Kontrola od SRS musí ročně proběhnout u minimálně 1 % žadatelů o dotace, přičemž se orgán snaží vyhybat kontrole ekologických zemědělců, což je logické, protože ti mají ještě zvlášť kontroly z KEZ. Z tohoto důvodu proběhla kontrola tohoto typu u pana Blahety pouze v roce 2009, a to bez výhrad. Protokol o kontrole bez výhrad převzal zemědělec 1. září 2009.

4.5.4 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský – ÚKZÚZ

Ústav je organizační složkou státu, byl zřízen ministerstvem zemědělství a od 1. ledna 2010 přešel na kontrolu ekologicky hospodařících zemědělců a jejich dodržování předpisů nařízených od Evropského společenství.

Poslední kontrola od UKZÚZ proběhla u pana Blahety 15. července v roce 2010. Tato kontrola byla na rozdíl od předešlých telefonicky ohlášená 13. července. Kontroly od ústavu probíhají namátkově, nebo jen u vybraných zemědělců, kteří měli předcházející kontrolu u SZIF s mnoha výhradami. Pan Vlastimil patřil mezi namátkovou kontrolu, proto naposledy proběhla v roce 2010. Mezi prvními kontrolovanými jsou právě rizikovní podnikatelé. Panu Vlastimilovi byly kontrolovány záznamy o aplikaci hnojiv a evidenci pastvy, které byly v pořádku vedeny v sešitech evidence hnojení. Ještě v den kontroly byl panu Blahetovi předán protokol s negativním kontrolním zjištěním, protože nedošlo k žádnému porušení ze strany zemědělce.

4.5.5 Česká plemenářská inspekce - ČPI

Dne 14. prosince 2012 přišla k panu Blahetovi neohlášená kontrola z České plemenářské inspekce na inspekci označování a evidence turů podle § 22 a § 23 zákona č. 144/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat. Turem je myšlena kráva, býk či tele. V protokolu je uveden počet přítomných turů – 24 ks, z toho bylo 100 % zkontrolovaných. Úkolem České plemenářské inspekce bylo zjistit, zda jsou všechna zvířata označená. Pan Blaheta měl všechno v pořádku a opět neporušil předpisy, což bylo do protokolu zapsáno včetně součástí kontrolního výpisu s rozepsanými zvířaty, jejich identifikačními čísly, datem narození a pohlavním označením jako „nedojné“.

ČPI je pro pana Blahetu jednou z nejdůležitějších kontrol. Stejně jako ostatní zemědělci zastává však negativní názor se zákonem a zbytečně přísnými kontrolami v souvislosti s evidencí zvířat. Spousty podmínek stanovených českými zákony vypadají jednoduše z pohledu kontrolních orgánů, ale z pohledu zemědělců jsou těžko splnitelné. Označení zvířat

předchází spousta úkonů, které pan Blaheta musí provést. Pan Vlastimil si musí žádat u Českomoravské společnosti chovatelů a skotu, dále jen ČMCHS o přidělení identifikačních čísel zvířete, tzn. ušních známek, které se postupně přiřazují při narození zvířete. Žluté známky patří jalovici, červené býkovi. Po narození tedy pan Blaheta označí zvíře ušní známkou a do 7 dnů musí podat hlášení o narození na formuláři „Hlášení o narození zvířat, jejich úhynu, ztrátě a přemístění“ na ČMCHS. Dále tuto skutečnost musí zapsat do Stájového registru, který je povinen si vést. Na základě toho pošle společnost průvodní list skotu. Pokud se při kontrole ČPI stane, že více než 20 % zvířat z celého stáda nebude mít ušní známku, podnikateli budou sníženy dotace. Zároveň si musí neprodleně vyplnit novou objednávku duplikátů ušních známek se stejným evidenčním číslem, jako měl tur původně, než známku ztratil. Taktéž musí zemědělec vše evidovat, pokud zvíře uhyne, či jej prodá na jatka. Při prodeji jalovice na jatka zůstane panu Blahetovi první část průvodního listu (z důvodu dohledání původu), při prodeji býka mu na jatkách průvodní list odejmou. Inspektor z České veterinární inspekce se vždy podepíše do Stájového registru.

Údaje ve Stájovém registru obsahují:

- registrační číslo hospodářství – toto číslo je stále a je uváděno na všech potřebných dokumentech pana Blahety,
- adresa hospodářství,
- levá strana knihy – identifikační číslo zvířete, datum příchodu, zda-li se jedná o koupi či vlastní chov,
- pravá strana knihy – evidence přemístění či odchodu zvířete, datum odchodu a registrační číslo hospodářství.

4.5.6 Státní veterinární správa - SVS

Tato společnost je orgánem státní správy a je zřízena podle zákona č. 166/1999 Sb. Státní veterinární správa přišla k panu Blahetovi v únoru 2013 v 9 hodin ráno. Kontrola trvala jednu hodinu a prováděla ji veterinářka z Krajské veterinární správy, která inspekci zahájila předložením služebního průkazu.

Předmětem kontroly bylo:

- dodržení zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání,

- kontrola zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů,
- dodržení zákona č. 154/2000 Sb., tedy plemenářského zákona.

Konkrétně inspektorka spočítala stav skotu, nenarozených zvířat a narozených, které čekají na evidenční listy, zkontrolovala stav Stájového registru, uvedla, v jakých podmínkách je skot chován a zkontrolovala laboratorní protokol o vyšetření krve skotu. Při kontrole byla vytknuta jediná věc a to, že pan Blaheta nemá na svém hospodářství žádné léčivé přípravky. Na což se pan Vlastimil ohradil, jelikož při jakémkoliv problému je volán soukromý veterinární lékař. Protokol byl předán 8. února zemědělcům s možností písemné a zdůvodněné námitky k protokolu a to ve lhůtě do 5 dnů ode dne seznámení s protokolem.

4.5.7 Státní veterinární ústav Olomouc

SVÚ Olomouc se považuje za moderní instituci provádějící celkovou veterinární diagnostiku. Základním úkolem ústavu je ochrana zdraví lidí a zvířat. V ústavu je sedm oddělení s 25 laboratořemi.

Pan Blaheta musí jednou ročně podstoupit krevní vyšetření skotu staršího 24 měsíců. Státní veterinární ústav odebral naposledy v březnu 2013 šestnáct vzorků krve, předal podnikateli potvrzení o provedeném úkolu povinné kontroly a následně je odvezl do akreditované olomoucké laboratoře, kde se prováděli testy na tři choroby. Veškeré vzorky byly negativní. Výsledek vyšetření byl 14. února 2013 doručen zemědělcům do Jílovce. Vzor protokolu o zkoušce je uveden v příloze č. 5. Jelikož je provedená kontrola jednou ročně povinná, hradí ji plně stát. V případě kontroly vyžádané panem Blahetou, se musí toto vyšetření hradit chovatelem.

4.6 Agroporadenství, s.r.o.

Pan Blaheta využívá konzultací v zemědělství u společnosti Agroporadenství, s.r.o. se sídlem v Opavě. Dříve využíval těchto služeb u akciové společnosti ale vzhledem k tomu, že tato společnost sídlí v Hustopečích, což měl oproti Agroporadenství, s.r.o. několikanásobně daleko a nebyl spokojený s vyřízením dotace na lesní techniku, která mu byla zamítnuta, využil služeb u nové společnosti v Opavě. Osobně je v kontaktu s novou společností každý

měsíc a minimálně jednou týdně komunikují přes telefon. Neřeší sice každý týden zásadní věci, ale s každou radou, pokud si není jistý, se na tuto firmu obrací.

Přehled služeb, které pan Blaheta využívá:

- vedení evidence hnojení a pastvy,
- plány hnojení,
- příprava a evidence ekologického zemědělství,
- vyřizování veškerých dotací včetně sestavování podnikatelských plánů,
- sestavení havarijních plánů,
- rozbor půdy – laboratorní služby,
- vedení složitější administrativy v oblasti zemědělství.

Vzhledem k tomu, že má sám pan Blaheta negativní zkušenosti s předešlou společností je tento podnikatel reálným příkladem toho, že si musí každý zemědělec velmi dobře kontrolovat práci poradenských společností. Samy společnosti v takovém množství klientů opravdu mohou pochybit např. ve vyřízení dotace. Pan Vlastimil platí ročně Agroporadenství, s.r.o. 20 000 Kč za poskytnuté služby. Jak bylo uvedeno v teoretické části práce, na 80 % z této peněžní částky získá společnost dotaci, kterou poté vrátí podnikateli. Vlastimil Blaheta tedy reálně zaplatí ročně pouze 4 000 Kč, což je ve srovnání s náročností prací, kterou musí firma udělat nízká cena. Maximální částku, kterou si může společnost účtovat, aby stále dostávala dotace ve výši 80 % je 40 000 Kč.

4.7 Dotační tituly

Rozhodnutí o výši dotace, kterou pan Blaheta dostane, se dozví po podání jednotné žádosti od Státního zemědělského intervenčního fondu. V praxi to funguje tak, že peněžní prostředky jsou z větší části zaslány na běžný účet podnikatele až v následujícím kalendářním roce. Tedy pan Vlastimil zažádá prostřednictvím jednotné žádosti např. dotace na rok 2010, žádost podá do 15. května 2010, jak je stanoven v podmínkách, ale reálně obdrží dotaci až v roce 2011. Výjimkou může být, pokud SZIF rozhodne o záloze a platbu zašle ještě v roce, kdy o ní zemědělec žádal, nebo u jednotných plateb na plochu SAPS. U tohoto dotačního titulu obdrhuje pan Blaheta dotaci ještě v roce, kdy o ní žádal.

Formulář jednotné žádosti je velmi rozsáhlá a vyplňuje se elektronicky na webových stránkách SZIF. Tuto žádost vyplňuje za pana Blahetu poradenská firma Agroporadenství, s.r.o., která má přihlašovací údaje od zemědělce a prostřednictvím těchto údajů se přihlásí na portál, kde žádost vyplní a odešle za podnikatele do 15. května kalendářního roku. Panu Vlastimilovi tak chodí rozhodnutí od SZIF a výše dotace poštou domů. Poradenská společnost má samozřejmě k dispozici veškeré údaje o podnikateli, včetně evidence majetku, zemědělské plochy, strojů apod. Pan Blaheta musel poradenské firmě podepsat plnou moc, aby za něj mohla jednat.

4.7.1 Přímá platba SAPS

První rozhodnutí o přijetí a schválení první dotace na plochu přišlo panu Blahetovi 9. listopadu 2010. Pan Blaheta ještě neměl veškerou půdu přepsanou od otce a proto mu přišlo pouze 13 278,81 Kč za 3,27 ha půdy, což dělalo cca 4 601 Kč za hektar. Výše za hektar je daná v Eurech, proto se může každý rok částka měnit podle kurzu Evropské centrální banky. Jednotná žádost byla podána poradenskou firmou 11. května 2010. Peníze za platbu SAPS přišli podnikateli na účet ještě téhož roku v prosinci 2010.

V roce 2011 podnikatel opět zažádal formou jednotné žádosti o jednotnou platbu na plochu, jejíž výměra už činila 33,27 ha. Žádost však byla podána den po termínu, tedy 16. května 2011 a podnikateli byla tato dotace snížena o 1 %. Rozhodnutí v za rok 2011 přišlo panu Vlastimilovi písemně v listopadu a peněžní prostředky ve výši 155 919,90 Kč obdržel na účet opět v prosinci.

V roce 2012 nastala změna ve způsobu vyplácení. Pan Blaheta si v žádosti požádal o vyplacení zálohy, což mu SZIF uznal. V rozhodnutí, které přišlo v říjnu 2010, byla uznána dotace v celkové výši 179 235,49 Kč pro rok 2012 za 33,27 ha a zároveň byla schválena záloha ve výši 50 %, tedy ve výši 89 617,74 Kč. Na zaslání této zálohy má SZIF čas od 16. května do 1. prosince kalendářního roku. Zbývajících část jednotné platby na plochu pro rok 2012 byla zaslána panu Blahetovi v prosinci 2012. Vzor rozhodnutí o poskytnutí dotace pro jednotnou platbu SAPS je v příloze č. 6. O dotaci na rok 2013 bude zemědělec teprve žádat.

4.7.2 Doplnková platba TOP UP

Jelikož tato platba se bere jako národní doplňková k přímým platbám na plochu a nemusí být vždy vyměřena a schválena, pobíral ji pan Blaheta pouze za rok 2010 a 2011

a to pokaždé na jiný předmět dotace. Pokud by zemědělci nebyla přiznána platba SAPS, nemá nárok ani na platbu TOP UP. Zajímavostí je, že tuto platbu mohl žádat pan Vlastimil i dříve, za svého otce. Jedná se o žádost tzv. právního nástupce, ale musí ji podat osoba, která je jinak žadatelem o tuto platbu. S touto žádostí by se muselo doložit právní nástupnictví včetně přechodu práv a povinností vztahující se k podmínkám o poskytnutí platby.

V roce 2010 získal podnikatel dotaci na zemědělskou půdu, ale vlastnil pouze 3,27 ha půdy a proto mu bylo poskytnuto 1 681,11 Kč. Žádost byla podána na jednotné žádosti stejně jako u platby SAPS a to 11. května 2010. Schválení a rozhodnutí o dotaci bylo odesláno 8. prosince téhož kalendářního roku, ale samotná peněžní částka byla připsána podnikateli na účet až v lednu následujícího roku.

Následující kalendářní rok zaslal pan Blaheta jednotnou žádost 16. května 2011, tedy s denním zpožděním a proto mu byla dotace snížena o 1 %. Přesto ale splnil podmínky pro obdržení platby na jednotnou plochu a zároveň v souladu s § 8 odst. 2 nařízení pro rok 2011 mu byla uznána dotace na chov krav bez tržní produkce mléka. Povinností podnikatele bylo však doložení z ústřední evidence podle plemenářského zákona 7,00 velkých dobytčích jednotek, tedy splňuje podmínku minimálně dvě VDJ. O rozhodnutí se zemědělec dozvěděl až v lednu 2012 a hned následující měsíc mu SZIF poslala na účet 9 756,60 Kč. U obou rozhodnutí se mohl podnikatel odvolat do 15 dnů ode dne doručení, a to k Ministerstvu zemědělství České republiky prostřednictvím správního orgánu, tj. Státní zemědělský intervenční fond. Za rok 2012 zemědělec nedostal žádnou dotaci. Jelikož TOP UP není povinná platba, ale doplňková a poskytuje se pouze, pokud má Ministerstvo zemědělství přebytek peněžních prostředků, nebyla na rok 2012 vyměřena.

4.7.3 Platba LFA

Platbu LFA pan Blaheta neovlivní, jelikož jde o dotaci na méně příznivou oblast, kterou určuje Ministerstvo zemědělství a tato oblast musí být zapsána v evidenci LPIS. Zažádal o ni tedy v jednotných žádostech v roce 2011 a v roce 2012. V říjnu roku 2011 mu přišlo rozhodnutí o schválení LFA za výměru 30,03 ha a v prosinci téhož kalendářního roku obdržel 88 147,07 Kč. Pan Blaheta ji však obdržel až v lednu 2012. V roce 2012 mu byla tato dotace taktéž přiznána a to ve výši 89 612,25 Kč za stejnou výměru. Přiznaná platba v méně příznivé oblasti je spolufinancována Evropskou unií a to z 80 %. Zbýlých 20 % je z rozpočtu České republiky. Odvolání proti tomuto rozhodnutí je stejně jako u předchozích dotačních titulů do 15 dnů. Po získání dotace na tento dotační titul musí pan Vlastimil splňovat několik

nelehkých podmínek. Tyto podmínky jsou uvedeny v teoretické části kapitoly a také v předcházející kapitole o kontrolách.

4.7.4 Agroenvironmentální opatření

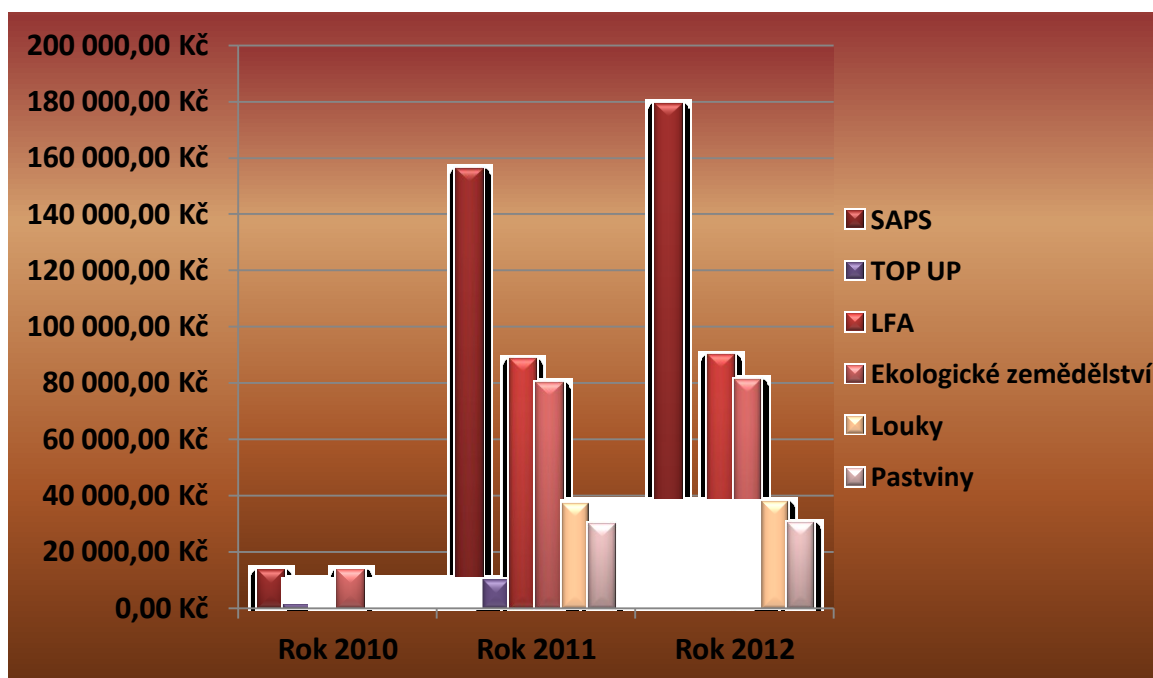
Z tohoto dotačního titulu měl pan Blaheta nárok v roce 2010 na podopatření šetrné k životnímu prostředí, a to konkrétně na ekologické zemědělství. Podnikatel přešel na ekologické zemědělství v tom samém kalendářním roce a na základě žádosti z 11. května 2010 mu byla uznána dotace ve výši 13 322,57 Kč za výměru 3,27 ha. O uznání se podnikatel dozvěděl až v únoru následujícího kalendářního roku. Platbu zaslali SZIF hned následující měsíc po vydání rozhodnutí.

V roce 2011 měl pan Blaheta nárok také na jiná podopatření v rámci agroenvironmentálního dotačního titulu. Vlastnictví zemědělské půdy se podnikateli výrazně zvýšilo oproti předchozímu kalendářnímu roku. Na poskytnutí platby z titulu louky o výměře 19,53 ha byla panu Vlastimilovi uznána dotace ve výši 36 747,65 Kč a titul pastviny s výměrou 10,50 ha byl vypočten na 29 503,53 Kč. Platba na ekologické zemědělství činila 79 651,09 Kč. V květnu 2012 tak bylo rozhodnuto o poskytnutí dotace v celkové výši 145 902,27 Kč. Termín rozhodnutí byl oproti jiným velmi pozdní, avšak dotace byla ještě ten měsíc odeslána na podnikatelův účet.

O dotaci za rok 2012 bylo rozhodnuto o tři měsíce dříve než v předcházejícím roce a v březnu roku 2013 obdržel pan Blaheta 148 327,64 K, z toho na ekologické zemědělství bylo přiděleno 80 975,22 Kč, na louky činila dotace 37 358,54 Kč a na pastviny 29 993,88 Kč. Výměry zemědělské půdy byly stejné jako v předcházejícím roce. Stejně jako u platby LFA je 80 % peněžních prostředků financováno Evropskou unií a pouze 20 % je ze zdrojů České Republiky.

Po přehledu základních dotačních titulů, o které podnikatel žádá je jasné, že se panu Blahetovi v zemědělství daří a majetek včetně následných získaných dotací se neustále zvyšuje. Samozřejmě jsou také složitější podmínky pro získání dotací a častější kontroly od kontrolních orgánů. Souhrn a vývoj veškerých dotačních titulů za jednotlivé roky je uveden níže v grafu.

Graf 4.3 - Vývoj dotací v období 2010 - 2012

Zdroj: Státní Zemědělský Intervenční fond – rozhodnutí o poskytnutí dotace

4.7.5 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova nepatří mezi každoroční dotace, o které podnikatel žádá, ale o investiční dotace na pořízení nebo zhotovení konkrétní věci. Zároveň výše této dotace se pohybuje v daleko větších částkách. V roce 2010 zkusil pan Blaheta žádat o tento dotační titul, kdy mu pomáhala bývalá poradenská společnost z Hustopeče. Jedná se o dotaci patřící do Osy I, podopatření lesnické techniky. Společnost za pana Vlastimila zpracovala projekt, jehož záměrem bylo pořízení traktoru, na základě smlouvy o dílo, kdy objednatelem byl pan Blaheta a zhotovitelem poradenská společnost. Cena za dílo činila 20 000 Kč bez DPH a z této částky zemědělec zaplatil zálohu 5 000 Kč. Projekt dle smlouvy měl být zhotoven do 26. října 2010. Projekt společnost zpracovala a vydala na CD disku spolu s formuláři SZIF.

Obsah projektu:

- název opatření, podopatření a záměru projektu,
- údaje o žadateli a o zpracovateli projektu,
- zdůvodnění a realizace projektu,
- technické řešení projektu,
- rozpočet projektu rozdělený na způsobilé a nezpůsobilé výdaje.

Poradenská společnost však udělala chybu přímo v žádosti o dotaci, která měla být 30. listopadu 2010 odeslána na SZIF. V praxi tedy lze vidět přímo ukázkový příklad toho, že by si zemědělci měli hlídat vykonanou práci poradenských společností. Pan Blaheta si však chyby společnosti nevšimnul a 19. listopadu 2010 odeslala SZIF dopis podnikateli ohledně neúplné dokumentace. Chyba byla na řádku č. 11, kde pracovnice společnosti omylem uvedla špatný typ vlastnictví. Poradenská společnost musela opravit žádost na CD a zároveň zvlášť vytisknout opravenou stranu, poté vše s omluvou odeslala zemědělci, který měl za úkol vše doložit do 11. prosince 2010, tedy do 21 dní na SZIF. Přesto, že se vše opravilo, zkomplikovalo to časově danou žádost a dá se hovořit o štěstí, jelikož si výše uvedené chyby podnikatel všimnul. Spolu s žádostí pan Blaheta poslal také stanovisko odborného lesního hospodáře k využitelnosti pořizovaného stroje při hospodaření na zemědělcově hospodářství.

Státní Zemědělský intervenční fond provedl veškerou administrativní kontrolu a ještě 11. prosince 2010 odeslal panu Vlastimilovi oznámení o této kontrole. V dopise SZIF uvedl kladný výsledek administrativní kontroly a zároveň upozornil, že tento výsledek v žádném případě nelze považovat za příslib dotace z Programu rozvoje venkova.

Až v březnu roku 2011 přišlo panu Blahetovi oznámení o zamítnutí žádosti o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova. Žádost nebyla schválena z důvodu nedostatku finančních prostředků ke spolufinancování programu pro opatření, na něž se žádost podávala. Žádost o dotaci byla na výši 1 120 000 Kč. Nezpůsobilé výdaje, které si měl zemědělec hradit sám, byly ve výši 212 800 Kč.

Před zahájením práce poradenské společnosti bylo ve smlouvě o dílo stanoveno, že firma neodpovídá za výsledek, že projekt nebude schválen a dotace nebude poskytnuta. Pan Blaheta však učinil velmi dobrý krok a nepodepsal smlouvu bez dodatku, který si vyžádal a v němž bylo uvedeno, že v případě neschválení dotace musí poradenská společnost částku 15 000 Kč bez DPH podnikateli vrátit. Jelikož pan Vlastimil fakturu uhradil a o skutečnosti zamítnutí se dozvěděl až v březnu následujícího roku, zažádal o vrácení této částky, kterou mu společnost okamžitě proplatila.

V roce 2013 pan Blaheta zažádal znovu o dotaci na lesní techniku a pořízení stroje. Projekt, žádost a veškeré potřebné podklady pro něj však zpracovává nová společnost Agroporadenství, s.r.o. Tato firma panu Blahetovi vysvětlila, že částka, kterou v roce 2009 žádal, byla příliš vysoká a vzhledem k velikosti zemědělské půdy, která má na dotaci vliv a také vzhledem k preferenčním bodům, kterých měl podnikatel málo. V současné době se žádá o dotaci pouze ve výši 200 000 Kč. Žádost již byla odeslána, administrativní kontrola

proběhla na poprvé v pořádku a podnikatel nyní čeká na vyjádření Státního zemědělského intervenčního fondu.

4.7.6 Dotace pro začínajícího zemědělce

Tento druh dotačního titulu spadá také pod Program rozvoje a venkova. Proces při žádosti o dotaci pro začínajícího zemědělce, konkrétně o traktor, obsahoval několik fází. Při veškerých činnostech panu Blahetovi pomáhala opět bývalá poradenská společnost z Hustopečí, ale tentokrát dopadla žádost o dotaci úspěšně.

Smlouva o dílo s poradenskou společností

8. února 2010 uzavřel pan Blaheta se společností smlouvu o dílo, konkrétně o zhotovení projektové dokumentace dle závazné osnovy vyhlášené Státním intervenčním zemědělským fondem. Objednatel (zemědělec) se v této smlouvě zavazuje dílo převzít a uhradit jeho cenu. Poradenská společnost si za veškeré zhotovení účtovala 25 000 Kč bez DPH. 10 000 Kč zaplatil podnikatel po předání projektu do jeho rukou a 15 000 Kč uhradil po vyhlášení úspěšného projektu ze strany SZIF. Stejně jako v předchozí smlouvě o dílo na zhotovení projektové dokumentace k žádosti o dotaci na lesní techniku bylo ve smlouvě o dílo uvedeno, že zhotovitel neodpovídá za výsledek, zda bude projekt schválen či ne. V tomto případě však pan Vlastimil nežádal dodatek smlouvy, jelikož by přišel maximálně o 10 000 Kč. Zbýlá částka by v případě neúspěchu fakturována nebyla, jelikož by se jednalo o neúspěšný projekt.

Žádost o dotaci mladého zemědělce

Poradenská společnost se na základě plné moci od pana Blahety přihlásila na webových stránkách do systému pana Vlastimila a vyplnila za něj dne 23. února žádost o poskytnutí dotace. Obsah této žádosti je na dvanácti stránkách a přímo tuto žádost pana Blahety lze najít v příloze č. 7 (s výjimkou prázdné strany č. 8 a 10). Žádost obsahuje údaje o žadateli, strukturu financování projektu, popis projektu, realizace podnikatelského plánu, přílohy a vypsané preferenční kritéria se získanými body. Podnikatel v žádosti také uvedl, že bude rekonstruovat vrata na hospodářské budově, za což mu byly přiděleny preferenční body. V níže uvedené tabulce lze vyčíst, z jakých zdrojů jsou dotace financovány a v jaké výši žadatel dotaci žádal.

Cíl projektu: nový kolový traktor o výkonu 70 – 95 KW
rekonstrukce vrat na hospodářské budově

Tabulka 4.1 Struktura financování projektu

Celkové výdaje projektu	1 320 000 Kč
Nezpůsobilé výdaje	220 000 Kč
Způsobilé výdaje	1 100 000 Kč
Procento dotace	100 %
Příspěvek společenství – EU (75 %)	825 000 Kč
Příspěvek z národních zdrojů (25 %)	275 000 Kč

Zdroj: Žádost o dotaci z Programu rozvoje venkova 2010 – Vlastimil Blaheta

Z výše uvedených výdajů náleží částka 66 000 Kč na rekonstrukci vrat na hospodářské budově a tuto výši si podnikatel zaplatil z vlastních zdrojů. Veškeré částky jsou uvedeny včetně DPH, ale jelikož je pan Blaheta plátcem DPH, tato daň je brána jako neuznatelný výdaj. Do žádosti také pan Vlastimil uvedl výměru půdy, kterou bude vlastnit do budoucna (po přepisu od otce), což se také splnilo. Důležitým upozorněním v žádosti je skutečnost, že realizací podnikatelského plánu se nerozumí pouze naplnění investic, které budou předmětem dotace z opatření, ale i další činnosti a investice, které musí podnikatel po dobu pěti let splňovat. Veškeré podmínky pro pětileté období jsou uvedeny v kapitole 3.3.6.

Získané body za preferenční kritéria:

- 5 bodů za adresu bydliště žadatele, která je shodná s místem realizace projektu,
- 15 bodů za to, že byl pan Blaheta v přechodném období ekologického zemědělství,
- 15 bodů za podnikatelský plán, který obsahuje obnovu existujících staveb,
- 5 bodů za rekonstrukci hospodářské budovy,
- 3 body za míru nezaměstnanosti ve správním obvodu obce (7,6 %),
- 15 bodů za informaci, že podnikatel doloží do 36 měsíců převzetí zemědělského, podniku po osobě starší 55 let. Pan Blaheta tuto skutečnost již doložil.

Průběh registrace žádosti

Poradenská společnost vložila na portál SZIF žádost o dotaci a o této skutečnosti vyrozuměla pana Blahetu. Ten si žádost zkontroloval, odeslal a vytiskl si potvrzení o přijetí, které osobně spolu s přílohami zanesl na regionální oddělení SZIF. Veškeré administrativní formuláře s žádostí obdržel pan Vlastimil od poradenské společnosti také na CD disku. 23. února 2010 SZIF okamžitě odeslal potvrzení o zaregistrování žádosti o dotaci se skutečností, že bude veškerá dokumentace zkontrolována do 49 kalendářních dnů. Stejně jako u předchozí dotace z PRV byl zemědělec upozorněn, že zaregistrování žádosti nelze považovat za příslib dotace. Vyrozumění ohledně prozkoumání administrativy přišlo panu Blahetovi už 17. března téhož kalendářního roku. Bohužel měl však podnikatel šest chyb na straně B2. Podnikatel chybně popsal technické řešení podnikatelského plánu, vyskytl se nesoulad hektarů s popisem na straně B1 a další nesoulady se stranou B1 byly v oblasti „cíle projektu“. Veškeré údaje musel podnikatel doplnit do 21 dnů ode dne přijetí vyrozumění. Pan Vlastimil tak učinil a vše obratem odeslal. 2. dubna 2010 přišel zemědělcovi dopis od SZIF se schválením veškeré administrativní dokumentace doložené spolu s žádostí.

Schválení a poskytnutí dotace

Schválení dotace přišlo panu Blahetovi velmi rychle. Na konci května roku 2010 přišel podnikateli zvací dopis k podpisu Dohody o poskytnutí dotace z Programu rozvoje venkova. Oficiální schválení dotace bylo 21. dubna 2010. V dopise SFIF zároveň zaslala návrh Dohody o poskytnutí dotace k prostudování a požádala zemědělce, aby se k podpisu dostavil nejpozději do 30 kalendářních dnů. Aby došlo k optimálnímu průběhu podpisu dohody, pan Blaheta se telefonicky objednal na 18. června 2010.

K podpisu si podnikatel musel donést:

- doklad o dosažení minimální zemědělské kvalifikace,
- doklad o vedení účtu pana Blahety, na který bude dotace poskytnuta,
- potvrzení od FÚ, že má žadatel vypořádány splatné závazky,
- schválení podání žádosti o dotaci z PRV,

Maximální výše investiční dotace činí 40 000 EUR dle kurzu ECB. Dle předpisů Evropské unie se SZIF po podpisu dohody se zavázala vyplatit zálohu ve výši 500 000 Kč. Tuto zálohu fond odeslal 15. července 2010. O druhou část výdajů si musel podnikatel zažádat 28. března 2011 a zároveň k tomuto datu musel splňovat dvanáct povinností příjemce dotace. Jelikož pan Blaheta splňoval veškerá kritéria pro splnění zbývajících částky dotace, zažádal ve výše uvedeném termínu o proplacení. Následně proběhla kontrola od SZIF a to 6. dubna 2011. Předmětem této kontroly byla kontrola fyzické realizace projektu dle čl. 24 kontrolního nařízení. Díky inspekce, která proběhla v pořádku a bez výhrad přišlo panu Vlastimilovi 18. května 2011 oznámení o schválení platby pro opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců. Směnný kurz je vždy stanoven 1. ledna téhož roku, kdy byla schválena žádost o proplacení.

1. ledna 2011 byl tento kurz 25,061 CZK za 1 EURO. Celková částka dotace přepočtená dle kurzu činila 1 002 440,00 Kč. Po odečtení půlmilionové zálohy obdržené podnikatelem již předcházející rok zbývalo doplatit 502 440 Kč. Po zdlouhavém procesu, dokládání administrativních podkladů, splnění veškerých požadavků a povinností, podstoupením několika kontrol a zaslání několika žádostí, obdržel pan Blaheta zbývajících dotaci v květnu 2011.

4.8 Byrokracie v zemědělství

Podle názorů zemědělců v České republice je v zemědělství značná byrokracie. Vzhledem k narůstajícímu počtu stížností ze strany zemědělců se Ministerstvo zemědělství rozhodlo založit „Antibyrokratickou komisi“. Na webových stránkách jsou uvedeny veškeré zápisy komise včetně předmětu projednávání a návrhů na zlepšení. Dokonce je na nich uveden také dotazník pro zemědělskou veřejnost, kdy se každý může vyjádřit k návrhům na odstranění byrokracie.

Výhodou komise je, že členové jsou zástupci organizací a veřejné společnosti a jejich cílem je snížit administrativní zátěž, vyjádřit se k předpisům, se kterými nesouhlasí a navrhnout řešení pro ulehčení práce zemědělcům. Členy komise jsou především zástupci Asociace soukromého zemědělství a Agrární komora ČR. Přestože Evropská komise od roku 2005 prosadila nové předpisy namísto zastaralých, zavedla reformy a vylepšila informační systémy, je zde ještě zásah české vlády, který by se měl také v mnoha ohledech vylepšit.

Vždyť se státu neustále jedná o zvýšení počtu nových zemědělců a o vzrůst české produkce, která by se měla zároveň vyvážet do ostatních zemí a zvyšovat tak domácí produkt.

Antibyrokratická komise se především zasloužila o vznik Jednotné žádosti, na které zemědělci žádají o veškeré dotace a nemusí tak vyplňovat několik formulářů dle předmětu dotačních titulů.

Panu Blahetovi konkrétně vadí několik věcí. Například při kontrole ušních známek není zemědělec schopen vždy uhlídat, zda skot tyto známky má. Jsou to přece jenom zvířata, které mohou známku kdykoli ztratit a o něco si ji urvat. Zemědělec přece na pastvě vzdálené stovky metrů nemůže být několikrát denně.

Dále jako každému zemědělci panu Blahetovi vadí rozsáhlá administrativa. Přesto, že se mu o toto stará Agroporadenství, s.r.o. je s nimi několikrát za měsíc v kontaktu, musí jezdit do Opavy přebírat veškeré materiály a neustále kontrolovat také jejich práci. Navíc má pan Vlastimil práci na hlavní pracovní poměr ve stavebninách, tudíž je polovinu dne v práci a už tak má na zemědělství málo času. Případné neohlášené kontroly podnikatel řeší odjezdem z hlavní pracovní činnosti. Jelikož jej ale právě podnikání v zemědělství prozatím neuziví, nemá pan Blaheta na výběr.

Co se týče kontrol kvůli platbám na LFA, tedy méně příznivou oblast, nevyhovují zemědělci termíny pro sekání trávy. Nevidí důvod, proč zrovna první seč musí být proveden do 31. července kalendářního roku a druhá do 31. října. Ovlivňujícím faktorem je zde z velké části počasí, které podnikatel neovlivní. Dle podnikatele je to podřadná povinnost, kterou musí splňovat na to, aby mu v případě nedodržení byla odejmuta dotace. Pan Blaheta samozřejmě vše plní a nikdy neměl s kontrolami problém, avšak přiznává, že dodržování je pro něj velmi náročné.

Mezi další problém pan Blaheta řadí termíny zasílání rozhodnutí o poskytnutí dotace a připsání dotací na účet podnikatele. V některých případech čekal pan Vlastimil i jeden rok, než se dozvěděl, zda byla dotace přijata a kdy mu bude zaslána na účet.

Co se však zdá panu Blahetovi absurdní je přepočítání výkalů, jež dobytek produkuje. Podnikatel musí vést evidenci ohledně výkalů u každého zvířete a za každý den. Celkem se pak uvádí průměr výkalů za rok. Jako důvod, proč tato evidence panu Vlastimilovi vadí, uvedl opět zbytečnost tohoto úkonu. V evidenci majetku a ve Stájovém registru přece zároveň musí vést počet krav, býků a telat. Neovlivní tedy přece, jak bude dobytek výkaly produkovat a dle výkalů by mělo být kontrolním organizacím jasné, že nemá na půdě o 20 ks dobytka více.

Za jednu z poslední věcí, kterou by rád viděl napravenou, pan Vlastimil považuje systém kontrol. Kontrolních organizací je neskutečně mnoho a všechny jsou zřízeny Ministerstvem zemědělství. Přitom dochází k tomu, že některé organizace kontrolují tutéž věc. Například evidenci dobytka kontroluje Česká obchodní inspekce a zároveň Státní veterinární správa.

Poslední věcí, nad kterou se podnikatel pozastavil, jsou preferenční body v žádosti o dotace mladých zemědělců. Součástí žádosti byl projekt na opravu hospodářské budovy, konkrétně rekonstrukce vrat, díky níž byly panu Blahetovi připsány preferenční body, aby získal zemědělský stroj. Přestože hlavním cílem žádosti byl traktor, podnikatel má zakázané v této budově, a v těchto vratech uskláňovat zemědělské stroje. Což je na jednu stranu v rozporu se žádostí a se získáním preferenčních bodů. Podnikatel díky rekonstrukce získal traktor, který do nich nemůže uskladnit.

5 ZÁVĚR

Zemědělství v naší zemi není dostatečně pružné, především v oblasti kontrol a administrativy. Kontrolní orgány a společnosti zřízené Ministerstvem zemědělství pohlíží na některé předpisy z teoretického pohledu státu a ne z praktického pohledu zemědělce. Podnikatelé tak mají v dnešní době pocit, že vláda nemá zájem zjistit lidské potřeby a projevit tak veřejný zájem v zemědělské oblasti. Na jedné straně je zde zemědělcům projevována podpora například pomocí dotací, na straně druhé je získání peněžních prostředků a následné několikaleté kontroly zdoluhavým proces, který zemědělce v podnikání zdržuje. Jsou zde sice organizace a poradenské společnosti, které administrativu za opětovné pomoci dotací vyřizují, avšak zároveň se tyto organizace k ničemu nezavazují a případné negativní dopady na zemědělce a jejich vlastních chyb mají ve výluce a nezodpovídají tak za svou práci. Přitom jednoduchým řešením by bylo založit jednu organizaci Ministerstvem zemědělství, která by se o zemědělce v této oblasti poradenství starala. Stejně jako u ostatních státních organizací by bylo zřízeno několik místně příslušných poboček. Odpadly by tak soukromé společnosti, jejichž přece jenom hlavním cílem je zisk a ne bezchybné poradenství zemědělcům. Vzhledem k tomu, že tyto služby jsou hrazeny z dotací, nebyl by to ani velký výdaj pro Ministerstvo financí. Je zde však otázka, zda to není úmysl státu, jelikož pak by byla veškerá odpovědnost přenesena na české zákony. Pokud by tento systém nešel zavést, mohlo by alespoň Ministerstvo zemědělství zavést kontroly také u těchto soukromých společností.

Jedním z řešení a pomoci pro zemědělce by byla změna v Cross Compliance. Podmínky kontrol u zemědělců jsou prováděné několika organizacemi zřízenými Ministerstvem zemědělství. Těchto organizací je tady zbytečně mnoho. Každá organizace kontroluje různé splnění podmínek, přitom dochází ke kontrole podobných, někdy stejných podmínek. Zemědělci mají zmatky v administrativě, neboť každá kontrola znamená další papírování. Pokud se jich nahromadí i osm za rok a to pokaždé od jiné organizace a do toho musí zemědělec provádět nápravy, které se opět hlásí pokaždé u jiné organizace, je to zbytečný a zmatený proces. Sloučení několika organizací v jednu by mohlo přispět ke snadnějšímu zorientování zemědělců, úbytku administrativy a také k obrovským snížením výdajů v Ministerstvu zemědělství. Vždyť každá kontrola s sebou přináší vysoké náklady jak na zaměstnance, tak na technologii a administrativu. Pro ukojení další spokojenosti zemědělců by bylo vyřešení termínů pro rozhodnutí a zaslání dotací. Úpravou předpisů by mohlo dojít k rychlejší komunikaci mezi SZIF a zemědělcem. Vždyť se přece neustále mluví o tom, že po

vstupu do Evropské unie se stal systém v zemědělství pružnější. Ale proč tedy zemědělci čekají i rok na vyjádření a na samotné peněžní prostředky? Přitom by touto změnou uspokojili většinu zemědělců, kteří bez dotací nemohou na svém hospodářství pracovat.

Článků o byrokracii v zemědělství dnes najdeme mnoho a i přes založení Antibyrokratické komise neubývá stížností, spíše naopak vyplývají na veřejnost skutečnosti, o kterých běžní občané nevěděli. V České republice bylo zemědělství na kvalitní úrovni a úpadek, který za posledních desítek let nastal, není chybou farmářů, nýbrž státu. Doufejme tedy, že pomocí komunikace a úsilí mezi farmáři, Asociací, Antibyrokratickou komisí a státem, se budou neustále zlepšovat podmínky pro podnikání v zemědělství.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ. *Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005 o financování společné zemědělské politiky* [online]. ES [2005]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/111096_cs.htm
- [2] JAKOBE, Petr. *Příručka pro zemědělce – jak získat maximum z dotací*. 1.vyd. Praha: Dashöfer, 2008. 1064 s. ISSN 1803-2826.
- [3] MARTÍNEK, Aleš. *Historie českého zemědělství* [online]. CZECH [25. 1.2010] Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Historie/Historie-ceskeho-hospodarstvi>
- [4] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Metodika k provádění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2010. 73 s. ISBN 978-80-7084-884-5.
- [5] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Praktická příručka*. Praha: Tisk Horák a.s., 2010. 106 s. ISBN 978-80-7084-891-3.
- [6] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Kontrola podmíněnosti*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2011. 208 s. ISBN 978-80-7084-962-0.
- [7] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013* [online]. SZIF [2007]. Dostupné z: http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefafd%2Fosa2%2F2%2F24%2F242%2F1199692299640.pdf
- [8] STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *Příručka pro žadatele 2010* [online]. SZIF [2010]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/103100/prirucka_2010.pdf

- [9] ŠENKÝŘ JIŘÍ. *Typologie agrorurálních struktur kraje Vysočina*. Brno 2007. Diplomová práce. Masarykova Univerzita v Brně, Fakulta přírodovědecká, Regionální geografie a rozvoj.

SEZNAM ZKRATEK

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

AEO – Agroenvironmentální opatření

AZV – Agentura pro zemědělství a rozvoj

CC – cross compliance

ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí

ČMCHS – Českomoravská společnost chovatelů a skotu

ČPI – Česká plemenářská inspekce

ČR – Česká republika

EAFRD – Evropský fond pro rozvoj venkova

ECB – Evropská centrální banka

EK – ekologické zemědělství

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

EZFRV – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EZZF – Evropský zemědělský záruční fond

ha – hektar

IP – integrovaná produkce

KBTPM – krávy bez tržní produkce mléka

KEZ – Kontrola ekologického zemědělství

LFA – platba na méně příznivé oblasti

LPIS – veřejný registr půdy

MAS – Místní akční skupina

Mze – Ministerstvo zemědělství

PRV – Program rozvoje venkova

GAEC – Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu

SAPS – jednotná platba na plochu zemědělské půdy

SMR – povinné požadavky na hospodaření

SPS – jednotná platba na podnik

SPZ – Společná zemědělská politika

SRS – Státní rostlinolékařská správa

SVS – Státní veterinární správa

SZIF – Státní intervenční zemědělský fond

SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce

TTP – trvalý travní porost

TOP UP – národní doplňková platba

tzv. – tak zvané

tzn. – to znamená

ÚSKVBI – Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv

ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

VDJ – velká dobytčí jednotka

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo.
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen „VŠB-TUO“) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3).
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO.
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona.
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě: 26.4.2013

Bc. Simona Mináriková